Verksamhetsberättelse för Skärgårdshavets Biosfärområde år 2023

”I Skärgårdshavets biosfärområde bor och verkar invånarna i en hållbar skärgårdsmiljö med en rik natur, ett välmående hav och ett livskraftigt samhälle. Området samverkar aktivt med andra områden både nationellt och internationellt.”

Innehåll

1. Bakgrund **3**
2.1 Nationell organisation 3
2.2 Lokal organisation 3
2.2.1 Egentliga Finlands NTM-central 3
2.2.2 Biosfärområdeskontoret 4
2.2.3 Avtal om verksamheten för Skärgårdshavets Biosfärområde 4
2.2.5 Arbetsgrupper i samarbete med biosfärområdet 6
2.3 Finansieringen av biosfärområdets verksamhet 6
2.3.1 Ekonomi 2023 7
2. Verksamhet år 2023 **8**
3.1 Verksamhet inom de tre funktionerna 8
3.1.1 Bevara 8
Mätbara indikatorer för verksamheten 8
3.1.2 Utveckla 9
Mätbara indikatorer för verksamheten 9
3.1.3 Stödja 9
Mätbara indikatorer för verksamheten 9
3.2 Representation, arbetsgrupper 17
4. Partners rapport **18**
4.1 Pargas stad 18
4.2 Kimitoön 20
4.3 Åbo Akademi 21
4.4 Turun Yliopisto 24
4.5 Forststyrelsen 28
4.6 Varsinais-Suomen liitto 29
4.7 Varsinais-Suomen ELY-keskus 31
4.8 Västeräng/Charlotta Björklöf 33
4.9 Åbolands naturskola 34
4.10 Skärgårdscentrum Korposström 36
4.11 Go Archipelago 39
4.12 Storbåt Tacksamheten 40
4.13 Naawa Nature Awakening 40
5. Rapportering och utvärdering av verksamheten **41**

1. Bakgrund

Skärgårdshavets Biosfärområde, som grundades 1994, är en del av Unesco:s forsknings- och utvecklingsprogram ”Man and the Biosphere” (MaB). Målsättningen med MaB-programmet är att forska i och att skapa modeller för hållbar utveckling. Inom MaB-programmet är biosfärområdena modell- och försöksområden och de representerar samtidigt viktiga natur- och kulturvärden i ett större globalt nätverk.

Biosfärområdet fungerar som plattform för samarbete och pilotområde för att förverkliga aktuella internationella strategier som värnar om både natur- och kulturvärden. Bland dessa kan nämnas EU:s strategi för biologisk mångfald, med målsättning att stoppa förlusten av biologisk mångfald och att vända dess utveckling i en positiv riktning före 2030 samt även förordningen om restaurering av natur, som Europeiska kommissionen lagt fram som förslag sommaren 2022. FN har beslutat att under 2021–2030 fokusera på havsforskning och hållbarhet, vilket rimmar väl med biosfärområdets målsättningar.

Organisation för biosfärområdets verksamhet

Enligt avtal samarbetar Egentliga Finlands NTM-central, Pargas stad och Kimitoöns kommun kring förvaltningen av Skärgårdshavets Biosfärområde. Pargas stad handhar koordineringen av biosfärområdets verksamhet. Egentliga Finlands NTM-central betalar åt Pargas stad för handhavandet av koordineringen, medan alla tre samarbetsparter bidrar till verksamheten genom att driva projekt. I biosfärområdet kan även andra organisationer, företag eller privatpersoner förverkliga verksamhet som stöder de gemensamma målsättningarna.

2.1 Nationell organisation

Miljöministeriet (MM) har huvudansvaret för biosfärområdena i Finland. Undervisningsministeriet (UM) ansvarar för Unescos program i Finland, samt de internationella kontakterna.

- Skärgårdshavets koordinator har haft regelbunden kontakt med miljöministeriets kontaktperson Ilona Latsi och Undervisningsministeriets kontaktperson Hannu Vainonen
- Den nationella koordinatorgruppen för Finlands Vetenskapliga Unesco-program höll inga möten under 2023

2.2 Lokal organisation

2.2.1 Egentliga Finlands NTM-central

Har huvudansvaret för Skärgårdshavets Biosfärområde

- Som ordförande fungerade Sanna Kipinä-Salokannel

2.2.2 Biosfärområdeskontoret

Kontoret är en del av Pargas Stads näringstjänster och är sedan år 2022 placerat i Skärgårdscentrum Korpoström i Korpo.

Kontorets förvaltning:

- Har skötts i samarbete mellan NTM, Pargas och Kimitoön. Kontaktpersoner: Sanna Kipinä-Salokannel (NTM), Tomas Eklund (P) och Erik Lund (KÖ). Samarbetet baserar sig på ett avtal om samarbete i förvaltning av Skärgårdshavets biosfärområde under 2021-2023.

Personal:

- Katja Bonnevier arbetade 100% som koordinator
- Erika Silventoinen jobbade 100% med pedagogiska projekt
- Aija Mäkinen jobbade 60-100% som naturpedagog för biosfärområdet och 15-40% med biosfärområdet jubileumsår och i december 25% för Turun amk med biosfärområdets nya projekt "Supported by Nature".
- Hanna Karvinen var praktikant för biosfärområdet och Skärgårdscentrum Korpoström

2.2.3 Avtal om verksamheten för Skärgårdshavets Biosfärområde

- Från och med 1.1.2018 ersattes det gamla intentionsavtalet (2012-2017) med partnerspecifika avtal. Avtal gjordes med Pargas stad, Kimitoöns kommun, Forststyrelsen, Åbo Akademi, Åbo Universitet och Egentliga Finlands förbund. Dessa förnyades för 2023-27.

2.2.4 Skärgårdshavets biosfärområdes styrgrupp

Styrgruppens medlemmar är:

Sanna Kipinä, NTM-centralen i Egentliga Finland, ordförande
Leena Lehtomaa, NTM-centralen i Egentliga Finland (suppleant)
Laura Lehtonen, Forststyrelsen ordinarie från och med 1.1.2023
Maija Mussaari, suppleant från 25.8.2023
Christoffer Boström, Åbo Akademi
Cecilia Lundberg och Nina Tynkkynen från och med 1.1.2023
Jari Hänninen, Åbo universitet
Leena Erälinna, Åbo universitet (suppleant)
Jan-Erik Karlsson, Pargas stad
Tomas Eklund, Pargas stad
Lilian Lundell, Pargas stad (suppleant)
Daniel Wilson, Kimitoöns kommun
Erik Lund, Kimitoöns kommun
Jenny Örnell-Backman, Kimitoöns kommun (suppleant)

Styrgruppen sammanträdde 5 gånger under året:

Tid: 24.1.2023 kl.9.30-11.44
Plats: zoom - möteslänk har skickats före mötet
Ärenden: Presentation av Unga för en hållbar framtid-projektet, Biosfärområdets strategi, Verksamhetsplan för 2023, Jubileumsåret

Närvarande:
Sanna Kipinä, ordf.
Pekka Salminen, ELY-centralen (kl. 9.30-10.38)
Laura Lehtonen, Forststyrelsen (kl. 9.30-10.05)
Jan-Erik Karlsson, Pargas stad
Daniel Wilson, Kimitoöns kommun
Christoffer Boström, Åbo Akademi
Jari Hänninen, Åbo universitet
Sakkunniga: Tomas Eklund, Pargas stad
Katja Bonnevier, Erika Silventoinen, Aija Mäkinen, biosfärkontoret

Tid: 30.3.2023 kl.9.30-11.30
Plats: zoom - möteslänk har skickats före mötet
Ärenden: Jubileumsåret, verksamhetsberättelse för 2022, godkännande av nya biosfärpartners

Närvarande:
Sanna Kipinä, ordf., suppl.Pekka Salminen, ELY-centralen
suppl. Lilian Lundell, Pargas stad
Christoffer Boström, suppl. Nina Tynkkynen, Cecilia Lundberg, Åbo Akademi
Jari Hänninen, Åbo universitet
Katja Bonnevier, Aija Mäkinen, biosfärområdeskontoret
Erik Lund, Kimitoöns kommun (kom med 10.50)

Styrgruppens sommarmöte på Sandholm
Tid: 8.6.2023 kl. 9.00-16.00
Plats: Sandholm
Ärenden: Godkännande av nya biosfärpartners

Närvarande:
Sanna Kipinä, ordf.
Pekka Salminen, ELY-centralen
Jan-Erik Karlsson, Pargas stad
Lilian Lundell, Pargas stad
Christoffer Boström, Åbo Akademi
Mikael von Numers, Åbo Akademi
Cecilia Lundberg, Åbo Akademi
Katja Bonnevier, Erika Silventoinen, Hanna Karvinen, biosfärkontoret

Tid: 25.9.2023 kl.9.05-11.35

Plats: Zoom
Ärenden: Jubileumsåret och Biosfärpartnersprogram

Närvarande:
Sanna Kipinä, ordf., Pekka Salminen, ELY-centralen
Laura Lehtonen, Forststyrelsen
Daniel Wilson, Kimitoön
Christoffer Boström, suppl. Nina Tynkkynen (till kl. 10), Cecilia Lundberg (till kl. 11), Åbo Akademi
Tomas Eklund, Pargas stad (till kl. 10)
Erik Lund, Kimitoöns kommun (kl. 9.28-)
Katja Bonnevier, Erika Silventoinen, biosfärområdeskontoret

Tid: 14.11.2023 kl.9.30-11.39
Plats: Zoom
Ärenden: Styrgruppens sammansättning, Jubileumsåret och Verksamhetsplan för 2024

Närvarande:
Sanna Kipinä, ordf., ELY-centralen
Laura Lehtonen, Forststyrelsen
Lilian Lundell, Pargas stad
Daniel Wilson, Kimitoön
Cecilia Lundberg, Åbo Akademi
Erik Lund, Kimitoöns kommun (from. kl. 10.43)
Katja Bonnevier, Erika Silventoinen, Aija Mäkinen, biosfärkontoret

2.2.5 Arbetsgrupper i samarbete med biosfärområdet

Tillsätts av styrgruppen eller utnyttjar för samma ändamål redan skapade nätverk. Planerar verksamhet mera konkret.

2.3 Finansieringen av biosfärområdets verksamhet

Pargas ansvarade för koordineringen av biosfärområdets verksamhet. NTM-centralen betalade 70 000 euro åt Pargas stad för koordineringen av verksamheten, vilket var en förhöjd budget från tidigare år.

Förutsättningen för att NTM-centralen betalar den utgivna summan är att det finns ekonomiska möjligheter till det. För övrigt bidrar alla tre parter med personresurser till biosfärområdeskontoret, främst i form av assistans med olika slag av kansliarbete samt representation. Alla bedriver dessutom projektverksamhet som stöder biosfärområdets syfte.

Biosfärområdets verksamhet finansieras alltid av någon av huvudaktörerna eller med externa medel, som någon av huvudaktörerna ansökt om. Viktiga utomstående finansiärer är bland annat EU:s Central Baltic- program, EU:s landsbygdsprogram, ERUF- programmet, Leader-programmet, Svenska Kulturfonden och Åbolands Skärgårdsstiftelse.

2.3.1 Ekonomi 2023

Kostnader

Totala kostnader för 2023: **234.441€.**
De direkta kostnaderna för biosfärområdets koordinering under verksamhetsåret 2023 var **ca.97.282 €.** Denna summa inkluderar förutom lönekostnader, även kostnaderna för resor, hyra, telefonkostnader och andra kontorskostnader, samt köptjänster i samband med informationsverksamheten. Förutom de löpande kostnaderna innehåller den också resekostnader och en ersättning för arbetstimmar i samband med projektet SALT, som utförts av Erika Silventoinen.
Genom projektet Unga för en hållbar framtid har vi kunnat förverkliga verksamhet med pedagogisk koppling med fokus på barn och unga. Förverkligade kostnader år 2023 var ca.**102 300 €**

Biosfärfonden vid Åbolands skärgårdsstiftelse
Kostnaderna för biosfärakademin under 2023 var **ca. 34.859 €.**

Intäkter

Totala intäkterna för 2023 var **251.114 €**. (ca.20.000 € av projektfinansieringen periodiseras för följande år i och med en sen projektstart).

Utredning av intäkter
För koordineringen av verksamheten erhöll man **70.000 €** som grundfinansiering av Egentliga Finlands NTM-central. Vi erhöll **2000€** finansiering från Thuring för att jobba med att sprida kunskap om naturbetets roll i att främja naturens mångfald i skärgården. Medlen användes för en kampanj i some samt en tur till Jungfruskär med biosfärambassadörerna.

Biosfärkontoret vid Pargas stad deltar i projektet SALT vid CLL vid Åbo Akademi genom en arbetsinsats, som motsvarade **9614€,** som fakturerades av CLL. En del av arbetet utfördes av Erika Silventoinen.

Biosfärkontorets övriga partners har också bidragit indirekt till finansieringen av biosfärområdets verksamhet. Pargas stad har stått för bland annat en betydande mängd översättningstjänster, samt planering och administration av projekt med anknytning till biosfärområdet. Kimitoöns kommun har också planerat och administrerat projekt med anknytning till biosfärområdet.
Projektet "Unga för en hållbar framtid" har beviljats **130.000€** extern finansiering från Svenska Kulturfonden, Konstsamfundet, Svenska Folkskolans vänner och Stiftelsen Brita Maria Rehnlunds minne. Koordinatorns arbetsinsats i projektet, motsvarande **ca.5000€,** har redovisats som medfinaisering i projektet "Unga för en hållbar framtid". Detta kan ses som en intäkt som Pargas stad bidrar med.

Biosfärfonden vid Åbolands skärgårdsstiftelse
Kostnaderna för biosfärakademin under 2023 var **ca. 34.859 €.** Intäkterna var **34 500€ (som flyttats från 2022)** och bestod av bidrag från Svenska kulturfonden, Konstsamfundet, Stiftelsen Brita Maria Rehnlunds minne och Svenska Folkskolans vänner. I och med en förskjuten start i början av projektet år 2020 har en smidig övergång till följande år alltid kunnat säkras. Pengarna har reserverats för att garantera att projektledaren kan fortsätta som anställd tills besluten om alla bidrag givits.

2. Verksamhet år 2023

En uppdaterad version av strategin för Skärgårdshavets biosfärområdes verksamhet har gjorts för perioden 2018-2022 (5 år) och de årliga verksamhetsplanerna följer riktlinjerna i strategin. Verksamheten kan verkställas av de samarbetsparter som ingått ett partneravtal om att delta i verksamheten eller av övriga intresserade parter.

3.1 Verksamhet inom de tre funktionerna

Alla världens biosfärområden ska uppfylla tre funktioner: att bevara, utveckla och stödja det område de är verksamma inom. Nedan beskrivs verksamhet som drivs i samband med biosfärområdets program eller sådan verksamhet som biosfärområdets organisation vill lyfta fram som viktiga initiativ för att uppnå biosfärområdets målsättningar.

3.1.1 Bevara

Att bevara skärgårdens kulturarv, naturens mångfald, ett traditionellt kulturlandskap och ett välmående Skärgårdshav.

Vi vill bevara skärgårdens mångfald av arter och naturtyper, men även människans kultur och traditioner. En stor del av de skyddade naturområdena som finns i Skärgårdshavets biosfärområde hör till Skärgårdshavets nationalpark. Vi strävar till att bevara också övriga områden som attraktiva livsmiljöer för skärgårdsbefolkningen och för rekreation. Vården av kulturlandskap och därmed bevarandet av naturens mångfald är ett exempel på verksamhet som stöder både ekologiska och ekonomiska värden. Genom att främja kommunikationen mellan högskolor, beslutsfattare och ortsbor vill vi popularisera och effektivare sprida forskningen kring Skärgårdshavets marina flora och fauna.

Mätbara indikatorer för verksamheten

1. Hur många enskilda områden och på hur stora arealer vårdas kulturlandskap?
    - 10 gårdar och 500-600 ha (2022)
    - 700 000-800 000 € har tilldelats biosfärområdets gårdar för vård av mångfaldsobjekt

3.1.2 Utveckla

Att förverkliga utvecklingsprojekt som främjar bosättning året om, sysselsättning, hållbar turism och innovationer kring hållbarhet i skärgårdsmiljö och för att främja en cirkulär ekonomi.

Vi arbetar för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av skärgårdssamhället. En viktig aspekt för skärgården är att det skapas arbetsmöjligheter och att det går att hitta attraktivt boende. Vi söker lokala lösningar för att främja en cirkulär ekonomi där skärgårdens företag gynnas. Både turismen och livsmedelsbranschen skapar nya sysselsättningsmöjligheter i skärgården. Vi arbetar för koldioxid- och näringsämnesneutrala kommuner och samhällen. Biosfärområdet fungerar som en katalysator för olika utvecklingsprojekt, genom att sammanföra människor, organisationer, idéer, kunskap och finansiering. Projekten drivs av olika partner till biosfärområdet, som en del av biosfärområdets verksamhet.

Mätbara indikatorer för verksamheten

1. Hur många invånare finns det i biosfärområdet baserat på mantalsskrivna. (år 2022: 3397)
    - Pargas: 2956 (2023)
    - Kimitoön: 349 (2024)
    - **Totalt: 3305**

3.1.3 Stödja

Att förmedla kunskap, goda erfarenheter och kontakter, samt inspirera alla som bor och verkar i Skärgårdshavet att hitta sin roll i en hållbar samhällsutveckling.

Biosfärområdet skapar och upprätthåller nätverk och verktyg för forskning, utbildning och upplysning, samt utvecklar biosfärområdets ”brand” för att stödja ett bärkraftigt skärgårdssamhälle. Vi vill inspirera alla som bor och verkar i vårt biosfärområde att hitta sitt sätt att bidra, genom att erbjuda en neutral arena kring vad som är hållbar samhällsutveckling. Detta omfattar biosfärfostran för barn och unga, vilket berör både miljö och kultur, sammanställning av populärvetenskapligt informationsmaterial, utrednings- eller forskningsprojekt i samarbete med högskolorna, diskussionstillfällen kring aktuella frågor och informationsspridning genom seminarier.

Mätbara indikatorer för verksamheten

1. Hur många biosfärpartner deltog i verksamheten?
   14 st
    - Pargas stad, Kimitoöns kommun, Forststyrelsen, Åbo Akademi, Åbo Universitet, Egentliga Finlands förbund, Västeräng gård, Skärgårdscentrum Korposström, Åbolands naturskola, Go Archipelago, Storbåt Tacksamheten, Naawa Nature Awakening, MovingHeart och Paddling Academy (2023), Archipelago Holiday ky (2023).
    - Kirjais Nature Inn and Villas avslutade verksamheten och samtidigt upplöstes biosfärpartnersavtalet

2. Hur många barn och ungdomar nådde biosfärområdets verksamhet?
    - Biosfärområdet i skolan: Utflykt till Boskär **(totalt 30 elever**)
    - Miniambassadörsverksamheten och Gäddan och gänget **(ca 650 barn i Pargas stads dagvårdsenheter)**
    - Juniorambassadörsverksamhet, Hållbarhetsstigen **(ca 900 barn i Pargas stads grundläggande utbildning)**
    - Knattelabbet: **ca 1194 barn och 4 ungdomar anställda (totalt 2289 besökare och 107 diplom)** (inkl.Kulturkrock)
    - Ungdomsrådet **(0 personer involverade, verksamheten återupptas år 2024)**
    - Gäddan och gängets ö-expedition **(ingen metod för att räkna /skyltar i 15 hamnar i Åboland och 11 på Åland)**
    - St Olavs djurkort **(ingen metod att räkna - det finns hos samarbetsparter, skolor och bibliotek)**
    - Kulturkrock 29.4-1.5.2023 i Skärgårdscentrum Korposström, Knattelabbet deltog med program **(ca 100 barn)**

- Ung Martha-läger 6.6.2024 och Konstworkshop 17-18.7.2023 i Skärgårdscentrum Korpoström **(ca 40 barn)**
- Biosfärstigens öppning **(ca 100 elever)**
- Östersjödagen 31.8, samarbete med Pargas Rotary **(ca 150 barn)**
- 22.3.2023 World Water Day i Pargas gymnasium **(ca 100 studerande)**
- Föreläsningar i olika skolor under året **(ca 150 elever)**
- Japanska och kinesiska studerande från Kanazawa University **(6 studerande och besök till SHS och UK ca 65 elever)**
- Ungdomar vloggar om hållbarhet i skärgården publicerades **(312 visningar på YouTube)**
- Spellistan "Barnfilmer" på YouTube **(700 visningar)**
- SALT-nätverket, spridning av pedagogiska modeller, verksamhet i pilotkommunerna **(ingen metod att räkna)**

3. Hur många projekt har förverkligats med anknytning till biosfärområdet?
   - 12 st
     - **Biosfärakademin "Ett tre-årigt projekt att utveckla biosfärområdets pedagogiska helhet"** (1.1.2020-31.3.2023 - ÅSS. Budget för år 3: 113 000,-)
     - **HAMA-projektet: Projektet "Produktifiering, synlighet och tillgänglighet för turismtjänster"** (2022-23, Pargas)
     - **MÅSSE - Mikroföretagen i Åboland i Samarbete för Skärgårdshavet och Effekt** (2022-23, Kimitoön och Pargas, 76440,-)
     - **BIODIFUL - Biodiversity Respectful Leadership** (2022- TY)
     - **Temanätverket Habitability** (CLL vid ÅA)
     - Forskarna utreder med hjälp av en enkät "**Vad folk tycker att är värdefullt i Skärgårdshavets landskap och varför"** - Biträdande professor Nora Fagerholm, Åbo universitet, Institutionen för geografi och geologi
     - **Biosphere for Baltic - nätverkets projekt** (Biosfärområdet Kristianstad Vattenriket)
     - **Projektet SALT - Skärgård och landsbygd** (2022-24, CLL vid ÅA)
     - **Unga för en hållbar framtid 1.1.2023-31.12.2025** (Pargas stad 130 000€/år)
     - **Supported by Nature 1.11.2023-2026** (Turun amk)

- **NordSALT (SDU),** (3 år, Åbo Akademi) Projektet *NordSalt: Climate Change Impacts and Biodiversity Interactions in Nordic Salt Marshes*.
- **BaltVib,** (2021-23, Åbo Akademi)**.** *BaltVib: pathogenic Vibrio bacteria in the current and future Baltic Sea waters: mitigating the problem* och undersöker vibriobakterier.

4. Hur många medieinslag eller seminarier har förverkligats av biosfärkontoret?
   8 st seminarium och 136 inlägg på Facebook
   - Vinterträff om Naturens mångfald i skärgården (ca 110 personer)
   - MÅSSE -projektets serie med 4 webbinarium för mikroföretagare om hållbarhet.
   - Forum för skärgårdsforskning om Migration (26 pers)
   - FINMAB samarbetsforum med Norra Karelens biosfärområde "Från Norra Karelens skogar till Skärgårdshavets öar", denna gång som ett webbinarium. (ca.30 personer)
   - Skärgårdstinget 4-5.12.2023 ordnades istället för Forum för skärgårdsforskning (ca 150 personer)
   - Flera enskilda infoinslag på FB (136 st), Youtube och Instagram (26 st)
   - Kampanj om Naturbeteskött på sociala medier

5. Hur många publika evenemang har biosfärområdeskontoret medverkat i?
   3 st
   - Skärgårdens miljömässa i Pargas och utdelande av miljöpriset. 2 dagar
   - Pedagogisk verksamhet tillsammans med Åbolands naturskola på September Open
   - Kulturkrock-festivalen i Skärgårdscentrum Korpoström, Knattelabbet deltog med program

6. Hur många nätverksmöten för att gynna hållbar utveckling har ordnats av biosfärkontoret?
   30 st för biosfärområdets olika nätverk
   - 10 Biosfärområdets månadsmöte första tisdagen i månaden
   - 4 Ambassadörsträffar
   - 1 Biosfärområdets samarbetsforum
   - 2 Biosfärpartnersträffar
   - 2 partnerspalaver om läget. NTM-centralen, Åbolands naturskola.
   - 2 Bobarhet i Åboland - projektplaneringsmöten

7. Hur många kanaler har biosfärkontoret för att sprida goda exempel på hållbara lösningar?
   8 st
   - Biosfärområdets hemsida
   - Biosfärområdets Instagram-konto
   - Biosfärområdets Facebook
   - Biosfärområdets nyhetsbrev

- Knattelabbets Instagram
- Knattelabbets och biosfärområdets Youtube
- Pargas och Kimitoöns turistbroschyr
- SALT nätverkets kanaler

8. Hur många kanaler finns för att sprida populärvetenskaplig information i samband med biosfärområdet?
   12 olika kanaler
   - Tidskriften Skärgård
   - Vinterträffen
   - 2 Forum för skärgårdsforskning
   - 1 Samarbetsforum
   - Biosfärområdets Facebook
   - Biosfärområdets Instagram
   - Biosfärområdets Youtube - kanal
   - Biosfärområdets webbsida
   - Knattelabbets YouTube-kanal
   - Knattelabbets Instagram-konto
   - Skärgårdscentrum Korposträms utställningsverksamhet
   - Nyhetsbrevet 2ggr/år

9. Vid hur många tillfällen har goda erfarenheter från Skärgårdshavets biosfärområde spritts nationellt eller internationellt?
   11 st
   - Varsinais-Suomen kestävyyskasvatusverkosto, möten ca 1 gång/månad
   - Presentation biosfärområdets pedagogiska verksamhet vid ett möte med organisationer inom miljöfostran i Norra Karelen
   - Finlandssvenska nätverket för utomhuspedagoger
   - Samarbete med Kvarkens världsnaturarv - 2 besök för utbyte
   - Samarbete med projekten “Gröna stigar” och “Gröna vägen”
   - World network of Island and Coastal BR:s konferens i Australien hösten 2023
   - Konferens om biosfärfostran, Central Balkan Biosphere Reserve i Bulgarien
   - Skärgårdsseminarium i Nådendal, talturer om pedagogisk verksamhet och ÅSS
   - Vandringsnätverk med konstnärer och forskare
   - Nationalparkens 40-års jubileum, taltur om biosfärområdet
   - NordMAB Youthforum-samarbete
   - SALT-nätverket, informationstillfällen och pedagogisk handledning i pilotkommunerna

10. Hur många utredningar eller forskningsprojekt som berör skärgården har förverkligats?
    Artiklar 12st

- 5st artiklar och avhandlingar inom marinbiologi med anknytning till Skärgårdscentrum vid Åbo Akademi (se nedan)
- 7st artiklar vid Åbo universitet med koppling till Skärgårdshavet

Tabell 1. Biosfärområdeskontorets verksamhet och evenemang.

Biosfärområdeskontoret har förverkligat, koordinerat eller haft en viktig roll i under år 2023

Tidpunkt	Vad	Bevara	Utveckla	Stödja
hela året	Hållbarhetsstigen för Pargas stad	x	x	x
hela året	Miniambassadörsprogrammet och Gäddan och gänget	x	x	x
hela året	Biosphere for Baltic - fikan och projektplanering	x	x	x
3.1	Lappträsk: SALT-träff för att sprida info om biosfärområdet och våra pedagogiska modeller		x	x
13.1	Partnerspalaver med ÅA:s rektor och förnyandet avtal	x	x	x
16.1	Palaver med Norra-Karelen	x	x	x
18.1	Nådendal: SALT-träff för att sprida info om biosfärområdet och våra pedagogiska modeller			x
1-2.2	Lappträsk: SALT-träff för att sprida info om biosfärområdet och våra pedagogiska modeller	x	x	x
9.2.2023	Föreläsning om biosfärområdet i Axxell		x	x
16-17.2	Vörå och Malax: SALT-träff för att sprida info om biosfärområdet och våra pedagogiska modeller			
17.3	MÅSSE webinarium: Småföretagens hållbarhet och ansvar – vad och hur?		x	
22.3	World Water Day i PSG		x	x
24.3	MÅSSE webinarium: Företagens vattenansvar och återvinning av vatten		x	
3.3	Skärgårdshavets vinterträff 2023- Naturens mångfald		x	x
13-15.4	Habitabilty projektets workshop på Utö	x	x	x

14.4	MÅSSE webinarium: Cirkulär ekonomi i skärgården – reduce, reuse, recycle			
17-18.4	Vandringsnätverket i Skärgårdscentrum Korpoström		x	x
21.4	MÅSSE webinarium: Småföretagens ansvarskommunikation – varför och hur ska man kommunicera om sina egna ansvarsåtgärder?			
29.4-1.5	Kulturkrock i Skärgårdscentrum Korpoström		x	x
Maj	Kampanj om naturbeteskött	x	x	x
4.5	Pop-Up Knattelabb i Själö för Unesco nätverkets skolor	x		x
10.5	Kulturfondens personal på besök i Knattelabbet			
15.5	Mathantverksgrupp i Skärgårdscentrum Korpoström diskussion och presentation av biosfärområdet	x		x
16.5	Lärkans gymnasium på besök i Knattelabbet	x		x
22.5	Föreläsning om biosfärområdet i SHS och UK		x	x
24.5	Föreläsning om biosfärområdet i KBS		x	x
26.5	Forum för skärgårdsforskning, Migration	x		x
27.5	Kick-off och FHJ-kurs inför sommaren		x	
29.5	Nätverksträff för finlandssvenska utomhuspedagoger		x	
30.5	Malms skolas hela åk 3 på besök i Knattelabbet	x		x
30.5	Pargas stad, Turismavdelningens italienska gäster på besök i Knattelabbet			
30-31.5	Besök från Kvarkens världsnaturarv		x	x
juni	UngMartha lägeraktiviteter i samband med sommarlägret i Korpo i juni	x		x
1.6	Biosfärområdet i skolan, utflykt till Boskär	x		x

9-10.6	Skärgårdens miljömässa. Biosfärområdet deltog med temat främmande arter. Pargas stads och biosfärområdets pris för miljögärning gick till Gullkrona fiske-andelslag.	x	x	x
13.6	Utbildningsombud från våra finansiärer besökte Knattelabbet	x		x
17.6	Rotary-vattenryggsäckar, introduktion och presentation av biosfärområdet		x	x
19.6-13.8	Knattelabbets verksamhetsperiod	x		x
21.6	Ambassadörsträff: Kulturbiotoper - Jungfruskär - Nationalparken	x		x
30.6	Knattelabbet pop-up Iniö	x		x
5.-6.7	Knattelabbet pop-up Rosala Vikingabyn	x		x
15.7	Knattelabbet pop-up Norrskata	x		x
17-18.7	Konstverkstad i Knattelabbet	x		x
26.-27.7	Knattelabbet pop-up Nagu gästhamn	x		x
27.7	Pop-up forskare i Nagu hamn	x		x
10.-11.8	Knattelabbet öppet för Apelago besökare			
14.8	Fästingcafé			x
15.8	Knattelabbets samarbete med Rotary. Ca 100 åk 8 från Yli-Maarian koulu på besök.			
24.8	Houtskärs småbarnspedagogik på besök	x		x
30.8	Östersjödagen: Samarbete med Pargas Rotary -> Vattentest Labb		x	x
30.8	Ambassadörsträff: Planering av jubileumsåret			
30.8	Utbildning för pedagogerna i användningen av Hållbarhetsstigen och dess material	x	x	x
31.8	Axxells turismstuderande på besök i Skärgårdscentrum Korpoström			x
10.9	September Open			x

13-22.9	Japanska och kinesiska studerande i biosfärområdet		x	x
15.9	Korpo småbarnspedagogik på besök i Knattelabbet	x		x
19.9	Föreläsning om hållbar utveckling och biosfärområdet, Kimitoöns gymnasium			x
21.9	Helsingfors universitets studerande på besök i Knattelabbet och Åbo Akademi	x		x
27.9	Invigning av biosfärstigen		x	x
1-6.10	Konferens om biosfärfostran, Bulgarien		x	
10-11.10	Skärgårdsseminarium i Nådendal, talturer om Biosfärakademin och ÅSS			x
25.10	Ambassadörsträff: Planering av jubileumsåret			
26.10	ÅA:s höstdagar, presentation av biosfärområdet, pedagogisk verksamhet och Knattelabbet		x	x
2.11	Nationalparkens 40-års jubileum, taltur om biosfärområdet	x		x
3.11	Internationella biosfärdagen firades - FINMAB-forum om biosfärpartnerskap		x	x
29.11	Varsinais-Suomen kestävyyshanke; föreläsning om Biosfärakademin			x
4-5.12	Skärgårdstinget	x	x	x
12.12	Ambassadörsträff: Studiebesök på Kimitoön och träff med Skärgårdsnämnden			x
14.12	Ulkosaariston koulu besökte Knattelabbet	x		x

Man kan läsa mera om verksamheten i de elektroniska nyhetsbreven som finns på biosfärområdets hemsida:

Material – Skärgårdshavets Biosfärområde (biosfar.fi)

Synlighet i medierna:

- Evenemang puffades i de lokala radion och ÅU
- Artiklar och notiser om biosfärområdet regelbundet i Korpobladet, Iniöiten, Pargas NYTT
- Knattelabbet fick synlighet på YouTube, Facebook och Instagram samt i lokala medier som tex. Korpobladet.
- 136 inlägg på biosfärområdets facebook-sida (2023) (135 under år 2022)
- 947 gillare och 1100 följare på facebook-sidan 3.2.2024 (873 gillare och 1012 följare år 2022).
- 118 följare på Instagram
- Knattelabbets Instagram 325 följare (280 följare 2022)
- 34 inlägg och händelser på Knattelabbets Instagram

3.2 Representation, arbetsgrupper

Grupper:

- Ledningsgruppen för Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, som upplöstes under året och sedan med fortsättning i det nyetablerade SKIÅA:s akademiska råd (Katja)
- Finlands öar r.f. (Katja)
- Skärgårdscentrum Korposström, programutskottet (Katja, Aija och Erika)
- En arbetsgrupp som planerat Hållbarhetsstigen för Pargas stad tillsammans med Åbolands naturskola (Erika, Katja)
- En arbetsgrupp som planerat nytt tema för Gäddan och gänget: Mångfald i Östersjön
- Miljöfostran-nätverket förvaltat av Valonia (Erika)
- Miljöfostran-nätverk för finlandssvenska organisationer, förvaltat av Natur och miljö (Erika)
- Arbetsgrupp för att utveckla en nordisk YouthAmbassador-utbildning (Katja, Erika)
- Det finska och svenska nätverket för utomhuspedagoger - (Erika)
- Unesco skolnätverket för Östersjön - (Erika och Aija)
- En arbetsgrupp för att sprida våra pedagogiska modeller via SALT (Erika)
- ICC MAB - (Biosfärområdenas koordinatorer fungerade som observatör för Finland)
- Visit Pargas: Strategigrupp för regionalt samarbete (Katja)

- Regional samarbetsgrupp för vårdbiotoper vid NTM-centralen (Katja och Jan-Erik Karlsson)
- Biosphere for Baltic (BFB) -nätverket (Katja och Aija)
- Samarbetsgruppen för projektet för skötsel och användning av Skärgårdshavets område -Forststyrelsen (Katja)
- Sekretariatet för Finlands Skärgårdsdelegation- SANK (Katja)
- Åbolands Skärgårdsstiftelses styrelse (Katja)
- Styrgruppen för projektet SALT (Katja)
- Turun ammattikorkeakoulu - Vesi- ja ympäristötutkimusryhmä (Aija, via sin anställning vid Supported by Nature)

4. Partners rapport

4.1 Pargas stad

Stadens miljö- och klimatprogram blev färdigt i början av året och fastslogs av fullmäktige den 27 februari. Programmet är indelat i **5 temaområden:**

- Skärgårdshavet
- Naturens mångfald
- Trafik (liikkuminen)
- Energi
- Samarbete, kommunikation och utbildning

Programmets målsättningar:

- Programmets mål gällande Skärgårdshavet är ett gott tillstånd för vattnen i närområdena, i enlighet med den ekologiska klassificeringen

- Programmets mål gällande Trafik är koldioxidneutralitet fram till 2035 för att minska utsläppen

- Programmets mål gällande Energi är koldioxidneutralitet fram till 2035 för att minska utsläppen, samt att Pargas stad frångår uppvärmning med olja i stadens egna fastigheter under programperioden.

- Målet med programmet när det gäller biologisk mångfald är att bekämpa förluster inom biodiversitet/naturförluster (luontokato).

Pargas stad var med och ordnade **Skärgårdens miljömässa** under Pargas-dagarna. I samband med mässan premieras Årets miljögärning, priset delas ut av Pargas stad tillsammans med Skärgårdshavets Unesco-biosfärområde. Årets tema var Skärgårdshavet och det var Gullkrona fiskelag och Nagu Rotaryklubb som premierades för sitt långsiktiga engagemang för den lokala miljön och Östersjön.

Pargas stad deltog i Håll Skärgården Ren rf:s kampanj **”Magknip av plast”**. Kampanjen Magknip av plast ingår i det omfattande sjuåriga samarbetsprojektet PlastLIFE, som syftar till att etablera en hållbar cirkulär ekonomi i fråga om plast i Finland senast 2035. PlastLIFE-projektet får finansiering av Europeiska Unionens LIFE-program.

I slutet av augusti ordnades ett seminarium **”Kan fiske rädda Skärgårdshavet? ”.** Skärgårdshavsstaden Pargas kämpar för att rädda det eutrofierade Skärgårdshavet. Som en del av sina ansträngningar arrangerade staden ett expertseminarium och en diskussion om hur fisket kan bidra till att reducera näringsämnen i havet. Målet med seminariet var att undersöka fiskets potential som en åtgärd för att förbättra miljön samt att ta upp viktiga frågor om fiskenäringens framtid.

Pargas stad mottog under hösten en utmärkelse för sitt arbete för Skärgårdshavet. "Operation: Det unika Skärgårdshavet" har under 5 år 2019 - 2023 mångsidigt arbetat för Skärgårdshavets bästa, och i samband med detta projekt fick staden en värdefull utmärkelse för sitt arbete för Skärgårdshavet.

Pargas stad uppmärksammades bland annat för sitt nyligen lanserade klimat- och miljöprogram samt för sin strategi där man förbinder sig att ta en aktiv roll i att värna om Skärgårdshavet.

Turismen, och då speciellt stadens turismchef Benjamin Donner, belönades också under året. Donner belönades med VisitFinlands pris för nätverkande och samarbete för hållbar utveckling.

Pargas stad är med i det nya projektet **”Next Level”.**

Projektet hjälper små och medelstora företag att möta förändrade situationer i verksamheten samt att utveckla funktioner, tjänster och produkter på ett ansvarsfullt och koldioxidneutralt sätt. Detta förverkligas genom hållbar utveckling som metod för att företagen ska nå hållbar tillväxt. För Åbolands del är det centrala temat i projektet logistik. I skärgården gör långa resor och utmanande förbindelser att logistikens andel av regionens utsläpp är stor och klimatpåverkan betydande. I projektet försöker man därför att hitta lösningar för hur utsläppen skulle kunna minskas genom effektivisering av logistiken och samarbete mellan företagen. Den centrala åtgärden i projektet för Åbolands del blir därför ett experiment: koldioxidsnåla transportkedjor och logistiklösningar i skärgården.

Kännedom om biosfärområdet
Biosfärområdet noteras aktivt i marknadsföringsmaterial som kommunen har producerat, bl.a. turistbroschyren och annat material som presenterar kommunen. Biosfärområdet lyfts fram i Pargas stads strategi, samt miljö- och klimatprogram

4.2 Kimitoön

Klimatarbetet är en central del av kommunens strategi och Kimitoöns kommuns miljöprogram hör till ett av de främsta stödprogrammen till strategin. Kimitoöns strategi beaktar miljön och klimatet som naturliga och viktiga tyngdpunktsområden i kommunens verksamhet. Arbete med att ta i bruk klimatvakten enligt kommunens klimatprogram inleddes under 2023.

I den kommunala organisationen upprätthålls en skärgårdsnämnd som bevakar specifikt skärgården, vilken sammanfaller med biosfärområdet för Kimitoöns del.

Biosfärområdets pedagogiska modeller har tagits i bruk inom småbarnspedagogiken och skolorna för att stärka känslan av tillhörighet och stolthet över sin närmiljö och förståelse för vad biosfärområdet

Näringslivet i skärgården påverkas dels av samhällsplaneringen, som styrs med olika nivåer av planer. En revision av en omfattande strandgeneralplan för skärgården är under arbete.
Förbindelserna i skärgården befrämjar kommunen genom att hålla en regelbunden kontakt med NTM-centralen, som administrerar trafiken. Det aktuella just nu är att få en ny förbindelsebåtsbrygga till Dalsbruk. Detta är en knutpunkt för Kimitoöns östra skärgård.

Kommunen faciliterar även en aktiv dialog mellan NTM-centralen och lokala företagare, invånare och beslutsfattare genom återkommande trafikseminarier.
Kimitoöns kommun har även flertal projekt som berör biosfärområdet.

Projektet Skärimat – Nya lösningar för skärgårdens matföretagare fokuserar på skärgårdsföretagen och hur de i samarbete med öns livsmedelsproducenter kan effektivera leveranser av lokala råvaror genom gemensamma logistiklösningar i skärgården.

Projektet We make transition! – Towards sustainable and resilient societies through empowered civil society and collaborative innovation ger kommunen en plattform för att tillsammans med föreningar och kommuninvånare diskutera lösningar på olika utmaningar inom ekologisk och social hållbarhet. Vi skapar en arena där olika människor kan få sin röst hörd, komma samman och samarbeta samt en möjlighet för orterna och deras civila aktörer att bygga upp ett hållbarhetsarbete enligt sina egna preferenser. Samtidigt ökar vi förståelsen för det civila samhällets värde och roll när det gäller att skapa hållbar välfärd.

Kännedom om biosfärområdet
Biosfärområdet noteras aktivt i marknadsföringsmaterial som kommunen har producerat, bl.a. turistbroschyren och annat material som presenterar kommunen."

4.3 Åbo Akademi

Aktiv växelverkan mellan pågående forskningsprojekt i Skärgårdscentrum Korpoström och Knattelabbet samt konstsamarbete via Pro Artibus konstnärsresidens.

<u>Forskning, utbildning och kommunikation med samhället som stöder en hållbar utveckling av skärgården</u>

1. Inom det Nordiska projektet NordSalt (Climate Change Impacts and Biodiversity Interactions in Nordic Salt Marshes (C. Boström) finansierat av Biodiversa och Finland Akademi, togs växt- och växthusggasprover i Pargas Lenholm för att studera betydelsen av kustnära strandängars och betydelsen av bete för artmångfald, kolbindning och växthusgasdynamik. Lenholmens strandängsprover ingick I ett stort växthusexperiment i Hamburg som avbröts I november. CB medverkade.

2. Projektet DAMAGE Drigting Algal Mats in the Archipelago Sea genomförde ca 70 dyk I hela Skärgårdshavet under säsongen juni-oktober. Målsättningen var att kartlägga förekomsten och biomassan av drivande algmattor på grunda mjukbottnar.I projektgruppen medverkade Sarah Rühmkorff, Joao Gusmao Jr, Maren Staniek, Nina Lepola och Christoffer Boström.

3. Åbo Akademi fick finansiering via Stiftelsen för Åbo Akademi för spetsenheten Centret för hållbar havsforskning (eng. Centre for Sustainable Ocean Science, SOS (ledare: Anna Törnroos-Remes, vice ledare: Nina Tynkkynen). Centrets målsättning är att identifiera och analysera problem och lösningar relaterade till förändringar i den marina biodiversiteten, för att kunna stödja samhällets övergång till en mer hållbar framtid. Problem länkade till biodiversitetsförändringar relaterar t.ex. till marina trafikens påverkan på kust- och undervattensmiljön, utbyggnaden av havsbaserad energiproduktion eller matproduktion på land och till havs.

4. Åbo Akademi organiserade en doktorandkurs "Anthropocene, Materiality and Society" tillsammans med Göteborgs universitet på Åland (Husö forskningsstation och Mariehamn) i mars och i mai 2023. Målsättningen var att analysera och diskutera olika former av styrning i förhållande till de nya spelregler som uppstår från antropocen. Hur kan samhället organiseras för att hantera framtida kriser och vilka värderingar står på spel, hur görs prioriteringar mellan dem och varför – både i praktiken och i forskningen? En workshop med beslutsfattare och andra intressenter arrangerades i Mariehamn i slutet av kursen.

5. Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi (SIÅA) har fortsatt att jobba vidare och vidareutveckla konceptet bobarhet/habitability. Bobarhet är i främsta hand riktad till mindre skärgårds- och ösamhällen samt kopplar till alla aspekter av hållbar utveckling och Agenda 2030. SIÅA är

huvudpart i projektet Habitability – för livskraftiga och bobara skärgårds- och vattenområden som vi sidan av att sprida bobarhetskonceptet även arbetar för att skapa ett nationellt nätverk för skärgårds- och vattenområden. Under 2023 ordnade temanätverket flera workshopar, bland annat en på Utö 13–15.4. Projektet har beviljats förlängning och kommer att avslutas våren 2024. Utöver temanätverket har SIÅA medverkat som expert i flera lokala bobarhetsprojekt under året samt förhandlat med den nationella skärgårdsdelegationen kring hur ett kommande skärgårds- och insjönätverk bäst ska organiseras. SIÅA medverkar även i profilområde Havets nya kompetenscentrum Hållbar havsforskning (se punkt 3).

6. Arbetet med temanätverket SALT där SIÅA är huvudpart och Skärgårdshavets biosfärområde är en viktig samarbetspartner har fortsatt under 2023. Barn och ungas känsla för sin hemort, nära kopplat till hållbar utveckling, är projektets fokus. SBO:s biosfärakademi utgör modellen för arbetet.

<u>Synlighet och utåtriktad verksamhet</u>

1. Christoffer Boström höll ett föredrag om kustvattnens tillstånd på A'pellago evenemanget I Korposström I augusti. ÅA hade bred representation.

2. DAMAGE projektet intervjuades för ÅA och tidningen gjorde ett mittuppslag om projektet.

3. ÅA medverkade i undervisningen på Knattelabbets skolbesök.

4. SÅAs tidskrift Inblick publicerade om ÅAs forskningsprofileringsområde Havet (samt miljö- och marinbiologi -- Åland SeaMap, Husö osv.) (Inblick 2023, https://issuu.com/stiftelsen-for-abo-akademi/docs/inblick_2023)

5. SIÅA ordnade Forum för skärgårdsforskning i samarbete med SBO i maj (25.5) i Korposström med tema Migration i anknytning till utställningen i skärgårdscentret, och 4-5.12 i Åbo: Finlands första skärgårdsting – Välmående människor från insjö till utskär. Skärgårdstinget var samtidigt avslutningsseminarium för temanätverket Habitability och tanken är att evenemanget ska vara regelbundet återkommande. Tinget samlade 150 deltagare, från hela landet, men även några internationella gäster var på plats.

6. Temanätverken Habitability och SALT deltog på flertalet tillställningar under året där verksamheten presenterades, bland annat SuomiAreena i Björneborg i juni, på riksdagens Grötbar i december, på informationsforumet Haloo Maaseutu i Kimito i maj och Landsbygdspolitiska rådets webbinarium i oktober.

8. SIÅA medverkar även i SBO:s träffar för biosfärambassadörer och deltar i verksamhet ordnad av Nordiska skärgårdssamarbetet och uppstarten av ett skärgårdsforskningsnätverk på europeisk nivå lett av forskare vid Södertörns högskola. Tidskriften Skärgård var en dag på plats under bokmässan i Helsingfors i oktober.

9. Tidskriften Skärgård som ges ut av SIÅA hade under 2023 följande teman: Bobarhet, Strandhugg, Andlighet samt Skärgårdar i världen. I samtliga nummer ingick artiklar kopplade till Skärgårdshavet och Skärgårdshavets biosfärområde.

10. Christian Pleijel, engagerad av SIÅA inom olika bobarhetsprojekt, gav tillsammans med Strömstads akademi ut skriften Bobarhet – Introduktion för medborgarforskare.

Publikationer

1. Jernberg S, Kuosa H, **Boström** C, Burdon D, Haavisto F, Heiskanen A-S, Kiviluoto S, Kuningas S, Kunnasranta M, Uusitalo L, Villnäs A, Westerbom M, Kostamo, K (2023) Linking natural capital stocks with ecosystem services in the Northern Baltic Sea. *Ecosystem Services Vol. 65*.
2. **Hermansson** I, von **Numers** M, Jaatinen K, **Öst** M. Predation risk and landscape properties shape reproductive output of an endangered sea duck from two subpopulations with contrasting predation risk. Journal of Ornithology. 2023 Apr;164(2):311-26.
3. The anatomy of complex marine problems: a case study of decision-making on archipelagic aquaculture *(2023)* Ringbom, H., Hellström, M., **Pansch**, C., Tynkkynen, N. & **Törnroos**, A., 10 Nov 2023, *Understanding Marine Changes: Environmental Knowledge and Methods of Research.* Jetoo, S., Kouri, J., Laine, S., Tynkkynen, N. & **Törnroos**, A. (eds.). Cheltenham, UK: Edward Elgar
4. **Salo, T.**, Rinne, H., Rancken, E., **Blanc, J.-F., Salovius-Laurén, S., & Nordström, M. C.** (2023). Environment- and scale-dependent changes in the functioning of invertebrate communities associated with Fucus vesiculosus. Estuarine, Coastal and Shelf Science, 290, Article 108411.
5. Jetoo, S., Kouri, J., Laine, S., Tynkkynen, N. & **Törnroos**, A. (eds.) (2023). *Understanding Marine Changes: Environmental Knowledge and Methods of Research.* Cheltenham, UK: Edward Elgar.

4.4 Turun Yliopisto

Turun yliopiston nimetty ohjausryhmän edustaja Jari Hänninen osallistui vuoden 2023 aikana kolmen Saaristomeren biosfäärialueen ohjausryhmän kokoontumiseen, varajäsen Leena Erälinna sijaisti Hännistä yhdessä kokouksessa. Kokoontumisista järjestettiin vain etäyhteyksin koronaepidemian vuoksi. Turun yliopisto on edistänyt Saaristomeren Biosfäärialueen keskeisiä tavoitteita useamman teeman alla.

Saaristomeren tutkimuslaitos oli mediassa erityisen huomion kohteena liitteun Turun yliopistossa käytyihin muutosneuvotteluihin. Muutosneuvotteluissa yhtenä vaihtoehtona yliopiston talouden kuntoon saattamiseksi esitettiin Seilin kenttäaseman lakkauttamista. Esitys poiki mediassa (TV- Radi,

päivä- ja aikakausilehdet, some) hyvin voimakkaan vastalause- ja kannatusilmaisut esityksen hylkäämiseksi. Tukea tuli kansanedustajilta, maakuntahallinnolta, tutkimuslaitoksilta, muilta yliopistollisilta kenttäasemilta, järjestöiltä, yhteisöiltä sekä yksittäisiltä ihmisiltä. Jopa saaristokunnat Paraisten kaupungin johdolla esittivät voimakkaan tukensa, jotta ”Nauvon yliopiston” lakkauttamista ei toteutettaisi.

Luonnon- ja ja kulttuuriperintö:

Turun yliopiston Saaristtomeren tutkimuslaitos järjesti yhteistyössä Kone Säätiön rahoittaman CAA *Contemporary Art Archipelago* -hankkeen päättymiseen liittyen Seilissä vuoden 2023 aikana yhteensä kymmenen 2-5 päivää kestävää taiteellista tapahtumaa, esitystilaisuutta, installaatiota ja julkistettua haastattelutapahtumaa, joissa taiteen keinoin kuvattiin Saaristomerelle sijoittuvan yliopistollisen kenttäaseman luonnontieteellistä seurantatutkimusta. Osaan tapahtumia liittyi myös konkreettinen taideteos, joka myös jäi pysyvästi Seilin saarelle, merkittävin olin ulkoilma-auditorion *Fields of May*:n viimeistely ja kastaminen ulkoilmakäyttöön. Tutkimuslaitos osallistui myös yleisölle suunnattuihin avoimiin tilaisuuksiin, joita edustivat mm. taidegalleria *Titanik Gallery:*ssa kuvataiteilijaryhmä *Matterlugy*:n kanssa käyty keskustelutilaisuus liittyen Saaristomeren tutkimustyö taiteellis-tieteelliseen viestintään. Paitsi *Luonnon- ja kulttuuriperinnön*, liittyvät nämä osin myös *Kestävä matkailu* –teemaan.

Suomen Messusäätiön myönsi helmikuussa Helsingin messukeskuksessa järjestettyjen Vene Båt -messujen yhteydessä Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos Seilille kunniamaininnan ansiokkaasta tutkimustyöstä, jota he tekevät mm. Itämeren suojelun ja sen kulttuuriperinnön hyväksi.

Merkittävä Saaristomeren kulttuuriperintöön liittyvä tapahtuma vuonna 2023 oli yhäkin Seilin vanhan hospitaalin Päärakennuksessa kesän aikana jatkunut päivitetty näyttely, joka esittelee vierailijoille saaren hospitaaliaikaa ja sen jälkeen taloon tulleen tutkimuslaitoksen toimintaa. Näyttelyn tuottajana on toiminut Turun yliopiston Biodiversiteettiyksikkö. Näyttely tarjoaa Seilin matkailijoille konkreettisen mahdollisuuden kurkistaa saaren historiaan.

Saaristomeri:

Turun yliopiston strategiaan liittyvä Meri- ja merenkulun tutkimuksen temaattista kokonaisuutta edistettiin toimintakauden 2023 aikana. Meri- ja merenkulun tutkimuksen tematiikat koostuvat meri- ja rannikkoalueiden sekä saariston ja merenkulun ympäristötutkimuksen ohella laivaliikenteen ja satamatoimintojen sekä lainsäädännön ja kulttuurin tutkimuksesta eli tavoitteet ovat varsin yhteneviä Biosfäärialueen tavoitteiden kanssa. Kummankin yliopiston temaattisia kokonaisuuksia edustaa yhteinen johtoryhmä, jonka jäsenenä Biodiversiteettiyksikön puolesta toimii Hänninen. Seili oli mm. silakkaan ja ilmastonmuutokseen liityvine tutkimuksineen esillä myös erillisenä nostona meriprofilaation mainoskampanjassa , joka striimattiin YouTubessa https://youtu.be/MTirW_MhhGE.

Turun yliopiston Aurora julkaisi huhtikuussa erityisartikkelin, jossa esiteltiin Turun yliopistossa tutkimukseen liittyviä toimia Itämeren suojelutoimen parantamiseksi. Turun yliopistossa näihin haasteisiin pureudutaan niin luonnontieteiden, merialuesuunnittelun kuin historiantutkimuksen näkökulmista. Kuusi tutkijaa kertoi artikkelissa, miten tutkimuksella tähdätään lähimeremme tilan parantamiseen. Seilissä tehtävä merentutkimus oli ansiokkaasti esitelty artikkelissa https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/aurora/muuttuvan-meren-tutkijat.

Seili oli kesäkuussa 2022 näkyvillä myös *Baltic Jazz* tapahtumassa Turun Tuomiokirkkopuistossa Jazz tapahtuman yhteydessä järjestettiin paneeli, johon Hänninen osallistui panelistina. Paneelissa käsiteltiin Itämeren muutoksen vaikutuksia mm. suhteessa Itämeren ympäristöongelmiin. Tilaisuuden järjestäjänä toimi John Nurmisen säätiö.

Heinäkuussa Hänninen oli eduskunnassa kuultavana Varsinais-Suomen kansanedustajien kutsumana kertomassa näkemyksiään niistä toimista, joita tarvittaisiin Saaristomeren tehokkaammaksi suojelemiseksi

Saaristomeren tutkimuslaitoksen tutkimustyön kansainvälisesti merkittävin esiintyminen tapahtui uusintana *National Geographic*in TV-kanavan sarjassa *Eurooppa ylhäältä – Suomi*. Jakson yksi osio käsitteli Turun yliopiston erillisellä saarella sijaitsevalla kenttäasemalla tehtävää merentutkimustoimintaa murtovesiympäristössä. Jakso esitettiin ensimmäisen kerran jo helmikuussa 2021 National Geographic -televisiokanavalla. Saaristomeren tutkimuslaitos on kohteena vuoden 2023 aikana käynnistyneessä television dokumenttiohjelmassa, joka toistaiseksi kantaa työnimeä Saaristomeridokumentti, ja sen toteuttajana toimii kansanedustaja Pauli Aalto-Setälän viestintäryhmä, ja dokumentti kertoo miten merentutkija (Hänninen), ammattikalastaja, maanviljelijä ja kansanedustaja kokevat Saaristomeren nykytilan, miten se on muuttunut, mitä pitäisi tehdä ja miltä meren tulevaisuus näyttää. Kukin kertoo omiin kokemuksiinsa ja taustaansa pohjautuen, millä teoilla on eniten vaikutusta meren tilaan ja toisaalta myös näiden henkilöiden omaa tarinaa - miten ovat päätyneet tekemään sitä mitä tekevät. Dokumentin on suunniteltu tulevan ulos talven 2024/2025 aikana.

Turun yliopisto tuotti kaikkiaan 30 Saaristomeren luontoon (ja kulttuuriperintöön) liittyvää tieteellistä ja popularisoivaa artikkelijulkaisua tieteellisissä julkaisusarjoissa, sanomalehdissä sekä sekalaisissa painettavissa että sähköisissä medioissa. Somessa oli esillä kymmeniä Saaristomereen ja sen luontoon liittyviä postauksia sekä tutkimuslaitokselta että Biodiversiteettiyksiköstä.

Saaristomereen kohdistuvaan tutkimukseen ja toimenpiteisiin vuonna 2023 liittyen apul.prof. Hänninen on toiminut Seppo Knuuttilan (Syke) johtaman Itämeripaneelin jäsenenä. Hänninen on ollut mukana (varajäsenenään projektitutkija Katja Mäkinen) myös Ympäristöministeriön vetämien *SAVE2*-, *KIPSI*- ja *Rakennekalkki* -hankkeiden ohjausryhmissä sekä prof. Heikki Kallion operoiman *TyrniRAKI* –hankkeen seurantaryhmässä. Hänninen on toiminut myös Turun yliopiston nimittämänä jäsenenä *Centrum Balticum*in toimintaan liittyvän *Saaristomeren Suojelurahaston* hoitokunnassa. Professori Ilari

E. Sääksjärvi toimii varapuheenjohtajana SYKEn koordinoimassa IPBES-luontopaneelissa, jonka toiminta kattaa myös meriluonnon monimuotoisuuden.

Elinvoimainen saaristo/Kiertotalous:

Saaristomeren tutkimuslaitos oli loppukesästä näkyvästi esillä mm. Itämeripäivillä, mediassa (Yle Suomi, päivälehdet, aikakausilehdet, some) kertomassa näkemyksiään liittyen EUn kaavailemaan silakan kalastuksen kieltämiseen Suomen rannikon vesialueilla. Perustuen jo liki neljäkymmentä vuotta tutkimuslaitoksella jatkuneeseen silakan lisääntymiseen ja elinkiertoihin kohdistuvaan tutkimukseen perustuen pystyimme osoittamaan, että EU:n kieltoesityksessä oli perustavaa laatua oleva oletusvirhe johon nähden täyskielto ei ollut perusteltavissa. Näkemyksiämme esiteltiin myös kansanedustajille sekä ministereille, ja Seilin näkemykset olivat omalta osaltaan myötävaikuttamassa siihen että täyskielto lopulta peruttiin.

Turun yliopiston pitkäjänteinen työ osana maakunnan ruoka- ja elintarvikeketjun kehittämistoimintaa pienten elintarvikejalostajien ja alkutuottajien kanssa jatkui Brahea-keskuksessa vielä 2023 puoleen väliin huolimatta Turun yliopiston hallituksen päätöksestä lopettaa Brahea-keskuksen toiminta. Saaristossa toimi maakunnallista ruokaketjun kehittämishankkeista mm. *Elintarvikeyritysten vientivalmiustason selvittäminen ja osaamisen lisääminen Varsinais-Suomessa* -projektissa*,* jossa elintarvikeyrityksiä valmennettiin vientiosaamisessa. *Tulevaisuuden Kehitystarpeet Varsinaissuomalaisessa ruokaketjussa* – hankkeessa selvitettiin muun muassa saariston elintarvikeyritysten tarpeita yritystoiminnan jatkamisedellytysten turvaamiseksi ja parantamiseksi.

Saaristossa toimivien matkailuyritysten kestävän matkailun toimintatapoja ja osaamismerkkejä kehitettiin *Blue C*- ja *Role of micro-credentials and open badges in upskilling and reskilling workforce in sustainable travel* -hankkeissa, joissa Turun ylipiston Brahea-keskus toimi osana kansainvälisiä konsortioita.

”Kestävän kehityksen ja kierrätyksen osalta Turun yliopisto toteutti Biosfäärialueella maatalousmuovijätteiden keräys- ja kierrätyspilotteja ÄLYMUOVI-hankkeen tuella. Kasvi- ja puutarhatuotannossa käytettävien muovimateriaalien osalta yliopisto jatkaa edelleen kierrätysteemaa PlastLIFE-hankkeessa: *Re-thinking Plastics in a Sustainable Circular Economy,* jota koordinoi Suomen Ympäristökeskus SYKE yhteistyössä Ympäristöministeriön kanssa.”

Articles in refereed scientific journals

1. Mäkinen, K., Rajasilta, M., Ruuskanen, S., Karpela, T., Lauerma, A.O. & Sahlstén, J. 2023. Effects of incubation temperature and maternal phenotype on Baltic herring (*Clupea harengus*

membras) eggs and larvae: An experimental study. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences, e-First*. doi: DOI: 10.1139/cjfas-2023-0032.

2. Sahlstén, J., Rajasilta, M., Mäkinen, K. & Hänninen, J. 2023. The prevalence of Corynosoma parasite worms in the great cormorants and the Baltic herring in the northern Baltic Sea, Finland. *International Journal for Parasitology Parasites and Wildlife* 21: 287-295. doi: 10.1016/j.ijppaw.2023.07.004.
3. Kotila, M., Suominen, K.M., Vasko, V.V., Blomberg, A.S., Lehikoinen, A., Andersson, T., Aspi, J., Cederberg, T., Hänninen, J., Inkinen, J., Koskinen, J., Lundberg, G., Mäkinen, K., Rontti, M., Snickars, M., Solbakken, J., Sundell, J., Syvänperä, I., Vuorenmaa, S., Ylönen, J., Vesterinen, E.J. & Lilley, T.M. 2023. Large-scale long-term passive-acoustic monitoring reveals spatio-temporal activity patterns of boreal bats. *Ecography* 2023: e06617 doi: 10.1111/ecog.06617.

Other scientific publications

1. Fält-Nardmann, J., Rousi, H., Juutilainen, I., Andersson, T., Itämies, J., Niemelä, P. & Hänninen, J. 2023. Impact of Climate Change on Baltic Sea Zooplankton and Subarctic Butterflies. Poster at 8th FINMARI Research Day 2023, 4.4.2023, Helsinki.
2. Hiltunen, A., Huopalainen, J., Damlin, P., Häkkilä, S. & Hänninen, J. 2023. Detecting nanoplastics from sea water using microscopic methods. Poster at 8th FINMARI Research Day 2023, 4.4.2023, Helsinki.
3. Huopalainen, J.,Hiltunen, A., Damlin, P., Häkkilä, S. & Hänninen, J. 2023. Raman signal amplifying membrane filters for nanoplastic research. Poster at 8th FINMARI Research Day 2023, 4.4.2023, Helsinki.

Articles as well as radio/television programmes, games, exhibitions etc. which popularise science

1. Art exhibition Field Casting by Matterlurgy, Titanik Art Gallery. 2023. I acted as an opener and as a debater in a public theme conversation between the artists and curator of the exhibition. Field Casting is curated by Taru Elfving as part of the programme How do you know what you know? -Exercises in Attentiveness, which presents new artworks commissioned by Contemporary Art Archipelago in collaboration with the Archipelago Research Institute (University of Turku) in the project Spectres in Change.

4.5 Forststyrelsen

Natur- och landskapsvård

Forststyrelsen är dragare av ett stort EU-projetk; ”Kustens Life” (Life 17 NAT/FI000544). Projektet som, pågår under tiden 1.8.2018 - 31.3.2025, har en budget på 8,7 milj. euro. Dess syfte är att förbättra tillståndet för 41 Natura 2000 områden genom iståndsättning och skötsel av kärnområden. Av

områdena ligger 7 inom Skärgårdshavets biosfärområde innefattande totalt ett trettiotal öar från Dragfjärd till Iniö.

På projektområdena gör man biotopinventeringar, artinventeringar, arkeologiska inventeringar, skötselplaner samt utför praktiska restaureringsåtgärder. Naturtypsinventeringar görs såväl på land som under vattnet. Skötselplaner görs upp för alla 7 områdena inom Biosfärområdets gränser. Områdena utgör såväl gamla betesmarker (vårdbiotoper) som sandstränder (åsholmar) och ytterskärgårdens små öar där man bekämpar invasiva arter samt utför fågelinventeringar.

Till projektet hör även markanskaffning på totalt 7 holmar inom Biosfärområdet. Denna del av projektet ansvarar Egentliga Finlands NTM-central för.

Vuonna 2023 kunnostustöitä tehtiin yli kymmenellä saarella. Saarilla mm. kunnostettiin perinneympäristöjä ja isoapollon ja pikkuapollon elinympäristöjä sekä hoidettiin paahdelajeja. Jungfruskärissä viikon talkooleirillä kunnostettiin ja hoidettiin WWF:n kanssa yhteistyössä perinneympäristöjä. Sundholmissa järjestettiin lyhyt WWF-leiri, jossa poltettiin edellisvuoden perinneympäristön kunnostuksessa syntyneitä raivaustähteitä.

Biodiversea Life IP

Biodiversea LIFE IP (2021–2029) är det största samarbetsprojektet i Finland med syfte att skydda naturens mångfald i Östersjön. I projektet, som koordineras av Forststyrelsen naturtjänster, är Miljöministeriet, Finlands miljöcentral, Naturresursinstitutet, Ålands landskapsregering, Åbo yrkeshögskola, Åbo Akademi, Geologiska forskningscentralen och Baltic Sea Action Group. Projektets huvudmålsättning är att stärka skyddet av den marina naturen och främja hållbart nyttjande av havs-kustområdena.

Under år 2023 tillsammans med volontärer samlade man skräp som sköljts upp av havet i nationalparkens södra delar samt sökte lämpliga platser för plantering av ålgräs. Därtill utvecklades en LAC-mätare (Limits of Acceptable Change) för den marina miljön. På Sandö användes satellitbilder för att kartlägga användningstrycket och man undersökte hur användningstrycket påverkar de marina naturvärdena. Samtidigt bedömdes användningstrycket på stranden; hur besökarna på ön påverkar floran i den känsliga strandmiljön. Detta arbete fortsätter år 2024.

Utvecklingsprogrammet för ansvarsfull turism 2023-2030

Under år 2023 utarbetades en plan för ansvarsfull turism i Skärgårdshavet. Den förväntas slutföras under våren 2024. Arbetet fokuserade på Skärgårdshavets nationalpark och andra områden som förvaltas av staten i Skärgårdshavet. Under arbetets gång hördes både kommunernas och områdets

företagares åsikter. I praktiken omfattar turismen i Skärgårdshavet en bredare helhet och utvecklingen av turismen kräver samarbete mellan de centrala aktörerna i området.

Målet för Örö fästningsö var att främja turism året-runt. För att stärka sommarsäsongen och sprida säsongen riktades särskild uppmärksamhet mot Jungfruskär, Björkö, Bodö, Berghamn och Själö. Kapellholmen utanför Nötö anses vara en potentiell framtida destination. För att stödja paddlingsturismen är målet att erbjuda fler övernattningställen i nationalparken. Campingplatser kan också utökas på vissa öar i samband med skötsel och planering av användningen.

Övrigt

Under året fortsatte Forststyrelsen uppdaterande av Skötsel-och dispositionsplanen för Skärgårdshavets nationalpark. Den förra uppdateringen fastställdes år 2000. Den nya uppdaterade planen kommer, förutom av nationalparken att omfatta alla enligt naturskyddslagen fredade områdena inom Biosfärområdet, såväl stats- som privatägda och både land och vattenområden.

Planen tar ställning till hur de olika områdena kommer att kunna nyttjas och skötas under den följande perioden inom ramen för fredningsbestämmelserna och utförda naturinventeringar. En arbetsgrupp inom Forststyrelsen gör upp planen som i utkastform kommer att presenteras för ett bredare forum och också gå på utlåtanderunda till alla intressenter innan den fastställs av miljöministeriet. Också Biosfärområdet kommer att involveras i processen. Avsikten är att planen skall vara klar inom år 2024.

4.6 Varsinais-Suomen liitto

Saaristomeri-ohjelman tavoitteena on vähentää Saaristomeren valuma-alueen ravinnekuormitusta kestävälle tasolle vuoteen 2027 mennessä.

Saaristomeren tilan parantaminen kuuluu Varsinais-Suomen liiton edunvalvonnan kärkitavoitteisiin. Liitto edistää Saaristomeren tilan parantamista yhdessä mm. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja kuntien kanssa. Varsinais-Suomessa maakunnallinen saariston kehittäjä ja edunvalvoja on maakuntahallituksen alainen saaristotoimikunta. Varsinais-Suomen liittoon kuuluva Valonia on keskeinen ympäristön ja kestävän kehityksen toimija maakunnassa, ja pyrkii toiminnallaan ja hankkeilla edistämään myös saaristoalueen ympäristötyötä ja on käynnistänyt liiton osalta Saaristomeriohjelman toimeenpanon. Kuntien ja hanketoimijoiden kanssa valmistui Valonian tuella useita hakemuksia valtion Saaristomeriohjelman avustushakuun.

Ympäristöministeriön johdolla uusittiin Suomen rannikkostrategia ja Varsinais-Suomen liitto osallistui työhön aktiivisesti maan ja meren monimuotoisen vuorovaikutuksen korostamiseen tuossa prosessissa sekä merialuesuunnittelussa tunnistettujen asioiden syventämiseen rannikkoalueilla ja saaristossa.

Merialuesuunnittelu

Suomen merialuesuunnitelma valmistui loppuvuodesta 2020. Vuonna 2023 on merialuesuunnittelun uuden kierroksen valmistelua jatkettu kansainvälisissä hankkeissa sekä kansallisen koordinaation ja yhteistyön kautta. Merialuesuunnittelun uusi kierros käynnistyy virallisesti alkuvuodesta 2024. Merialueisiin kohdistuvat monet paineet ja uhat ovat nostaneet merialuesuunnittelun erityisen huomion kohteeksi. Varsinais-Suomen liitto toimiin merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatioliitona.

Varsinais-Suomen liitto on pyrkinyt edistämään Saaristomeren tilaan liittyviä toimenpiteitä ja hankkeita sekä tehnyt edunvalvontaa ja ollut aktiivinen saaristoa koskevissa asioissa. Varsinais-Suomen liitto pyrkii toiminnassaan nostamaan esille Biosfäärialueen kulttuuriarvoja ja luomaan matkailuelinkeinojen kehittymiselle lisämahdollisuuksia.

Maakuntastrategia 2040+

Varsinais-Suomen maakuntastrategian toteutustyö ja kumppanuustoiminta jatkui vuonna 2023.

Saariston elinvoima ja biodiversiteetti ovat sekä maakuntastrategian tavoitteiden että toimenpiteiden keskiössä. Esimerkkeinä tavoitteet 3: “Itämeren alueen ympäristö- ja ilmastokestävin maatalous puolittaa ravinnevalumat ja parantaa Saaristomeren tilan tyydyttävästä hyvään” sekä 18: “Maakunnan kehittäminen tapahtuu luonnon kanssa sopusoinnussa ja sen arvot huomioiden. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen nähdään välttämättömyytenä ja sitä tuetaan myös digitalisaation ja ennakoinnin keinoin.”

Maakuntasuunnitelman sisältämä aluerakenteen visio perustuu ihmisen ja luonnon tasapainolle. Sini- ja viherrakenteen vaaliminen kaikessa toiminnassa on lähtökohtana ilmastonmuutoksen hillitsemiselle, siihen varautumiselle ja sopeutumiselle sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiselle. Luonnon monimuotoisuus ja sen lajikirjo ovat Varsinais-Suomessa erityisen rikkaat koko maan näkökulmasta katsottuna. Rakentamisen aiheuttamat muutokset ympäristössä tapahtuvat suunnitelmallisesti, maakunnan erityispiirteet ja -arvot tunnistaen. Meriympäristön hyvä tila, toimiva kaupungin ja maaseudun vuorovaikutus mahdollistavat myös kulttuuriset erityispiirteet ja huomioivat matkailu- ja virkistyspalvelut. Hyvin hoidettu luontoympäristö ja virkistysalueet tarjoavat keskeiset edellytykset arjen virkistykseen ja vetovoimaiseen elinympäristöön.

Maakuntakaavoitus ja muu toiminta

Keväällä 2023 valmistuneessa maakuntakaavan ajantasaisuuden arvioinnissa tarkasteltiin teemakohtaisesti seuraavan maakuntakaavakierroksen päivitys- ja selvitystarpeita. Loppuvuodesta valmistui maakunnallisen viherrakenneselvitystyön kokonaisuus, jossa tarkastellaan maakunnan luonto- ja virkistysarvoja keskittyen erilaisiin elinympäristöihin, niiden suojelutarpeisiin sekä ekologiseen tilaan ja sen parantamisen mahdollisuuksiin.

Saariston saavutettavuutta on käsitelty Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurannassa ja ajantasaisuuden arvioinnissa. ELY-keskuksen vetämänä valmistui suuren rengastien kehittämissuunnitelma.

Lounaistiedossa on Lounais-Suomea koskevia tilastoja, avointa dataa, karttoja sekä ajankohtaista tietoa alueen kehityksestä, joita voidaan hyödyntää biosfäärialueen toiminnassa.

Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta tekee jatkuvaa työtä saariston kehittämisen ja elinolosuhteiden eteen. Saariston elinvoimaa turvataan aluekehityslainsäädännön puitteissa sekä liikenteen että elinkeinoelämän näkökulmasta ja käytössä on lukuisia kansallisia ja EU-tason rahoitusvälineitä. Liitolla on edustus saaristoasiain neuvottelukunnan (SANK) sihteeristössä ja saaristolain päivitystyöryhmässä. Varsinais-Suomen liitto harjoittaa lisäksi tehokasta edunvalvontatyötä saariston kehittämistyön hyväksi.

Valonia jatkoi aktiivista toimintaa mm. Saaristomeren vesien tilaan ja ilmastotoimiin liittyen sekä aiemmin mainitun Saaristomeriohjelman toimeenpanon edistämisessä. Hankkeissa on toteutettu elinympäristöjen kunnostusta, koulutuksia, infotilaisuuksia sekä tuettiin kuntia niiden ilmasto- ja luontotyössä.

4.7 Varsinais-Suomen ELY-keskus

Toiminta vuonna 2023 biosfäärialueen tavoitteiden edistämiseksi ja toteuttamiseksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus vastaa Saaristomeren biosfäärialueen hoidosta ja koordinaatiosta ja edistää biosfäärialueen tavoitteita monin tavoin tehtävissään. Vuonna 2023 Varsinais-Suomen ELY-keskus on edistänyt ja rahoittanut monia biosfäärialueellakin toimivia hankkeita ja toimenpiteitä, jotka edistävät biosfäärialueen vesien- ja merenhoitoa ja luontoarvoja, maaseudun elinkeinoja ja ympäristönhoitoa sekä kalataloutta.

Luonnon- ja kulttuuriperintö

Metsähallituksen vetämä Saaristomeren perinnebiotooppeihin ja paahdealueisiin keskittyvä RannikkoLIFE-hanke jatkui myös vuonna 2023. VARELY:n luonnonsuojeluyksikön LIFE-hankkeeseen liittyvät suojelun toteuttamiseen liittyvät maanostot ja suojelualueiden perustamiset saatiin hehtaaritavoitteiden osalta täyteen vuonna 2022. Suojelun toteutusta tehdään laajasti myös hankkeen ulkopuolella ja vuonna 2023 Varsinais-Suomen ELY-keskus saavutti vuoden hehtaaritavoitteensa, toteuttaen 1427 hehtaaria. Näihin sisältyy myös useampi alue Saaristomereltä, esim. 360 hehtaarin alue Österskärin alueelta, joka hankittiin valtiolle Saaristomeren kansallispuistoon liitettäväksi. Helmiohjelmassa on jatkettu perinnebiotooppien inventointeja ja ennallistamista. Hoitotoimenpiteitä on kohdistettu erityisesti luontoarvoiltaan rikkaisiin kohteisiin kuten harjusaarille harvinaisine luontotyyppeineen sekä kohteille, jossa esiintyy uhanalaisia lajeja kuten pikkuapollo ja seljakämmekkä. Rannikko-LIFE-hankkeessa on torjuttu kurtturuusua eri puolella Suomen rannikkoa, myös

Saaristomerellä ja Örön saarella. Vähintään 44 esiintymää on onnistuttu hävittämään Saaristomeren Natura-alueelta. Lisäksi ELY-keskus on kohdentanut saariston ympäristönhoitoavustuksia luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristöä vaaliviin hankkeisiin. Myös tiedottamista VELMU-ohjelmasta ja rannikkovesiemme vedenalaisesta luonnosta on jatkettu. Biosfäärialueyhteistyötä on laajennettu VELMUn merkeissä Varsinais-Suomen ympäristökasvatusverkoston suuntaan.

Elinvoimainen saaristo/Kiertotalous ja Saaristomeri

ELY-keskus vastaa saaristoliikenteestä, mm. biosfäärialueen liikennepalveluista useilla maantielautta- ja yhteysalusreiteillä. Maantielautta- ja yhteysalusliikennettä kehitetään entistä ympäristöystävällisemmäksi ja pyritään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Toimintamalleja pyritään kehittämään siten, että toteutettavat liikennesuoritteet vastaavat mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti muuttuviin kuljetustarpeisiin. Yhteysalusliikenteessä on vakiinnutettu vuoropuhelua Metsähallituksen kanssa, jotta esimerkiksi Saaristomeren kansallispuistoon liittyvät tarpeet tulevat huomioiduksi resurssien kohdentamisessa. Kansalaisten mahdollisuutta päästä nauttimaan kansallispuiston ja siten myös biosfäärialueen luonnosta ilman omaa venettä pidetään myös ELY-keskuksen puolella tärkeänä. Yhteysalusliikenteen käyttäjämäärä kasvoi vuonna 2023 hyvin marginaalisesti edellisestä vuodesta. Vuoden aikana Nauvon pohjoisella reitillä liikennöinnin aloitti uusi yhteysalus, jonka päästöt ovat selvästi aiempaa pienemmät. Yhteysalusliikenteen kehittäminen jatkui vuonna 2023 ja uusien, 15 vuoden liikennöintisopimusten kilpailutus tullaan käynnistämään vuoden 2024 aikana. Nykyistä pidemmät sopimukset tulevat mahdollistamaan siirtymän akku-hybridi tekniikan käyttöönottoon yhteysalusliikenteessä. ELY-keskus on myös mukana Nordiska Skärgårdsamarbetet -verkoston kautta Regions4Climate Horizont-hankkeessa, jossa mallinnetaan hiilidioksidipäästöjen kannalta optimoitua yhteysalusliikennöintiä Turun ja Tukholman saaristossa.

Saariston isolle rengastielle valmistui jalankulun ja pyöräilyn kehittämisselvitys vuoden 2023 alkupuolella. Selvitystä veti ELY-keskus ja sen laatimisessa olivat mukana reitin varren kunnat, Varsinais-Suomen liitto ja kuntien matkailuorganisaatiot. Kehittämisselvityksessä mm. kuvailtiin reitin liikenteellinen nykytila maastokäynnin ja rekisteritietojen perusteella sekä määriteltiin rengastielle 30 kävelyn ja pyöräilyn kehittämistoimenpidettä. Selvityksen yhteydessä sovittiin jatkotoimenpiteistä ja toimenpiteiden seurannasta.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen koordinoiman KIPSI-hankkeen tavoitteena on levittää Saaristomeren valuma-alueen pelloille kipsiä 50 000–65 000 hehtaarille vuosien 2020–2024 aikana, mikä vähentää valuma-alueelta Saaristomereen tulevaa fosfori- ja kiintoaineskuormitusta merkittävästi. Vuoden 2023 loppuun mennessä kipsiä oli levitetty kaikkiaan noin 25 000 hehtaarin alueelle, josta noin 300 ha sijaitsi biosfäärialueella. Hankkeen yhteydessä tiedotetaan ja neuvotaan viljelijöitä myös muista maatalousalueilla tehtävistä vesiensuojelutoimista, jotka ovat edelleen hyvin tärkeitä kipsikäsittelystä huolimatta.

Saaristomeren Hot Spot -tiekarttahankkeessa on luotu toimenpideohjelma Saaristomeren valuma-alueen maatalouden hajakuormituksen poistamiseksi HELCOM:in hot spot -listalta viimeistään

vuonna 2027. Vuonna 2022 valmistuneessa Maatalouden vesiensuojelun tiekartassa on määritelty keskeisimmät toimenpiteet Saaristomereen kohdistuvan ravinnekuorman vähentämiseksi ja Saaristomeren valuma-alueen poistamiseksi hot spot –listalta. Tiekartan toimien avulla olisi mahdollista vähentää jopa 100 000–150 000 kg vuosittaista Saaristomereen kohdistuvaa fosforikuormaa. Maatalouden vesiensuojelun tiekartan julkaisun jälkeen toimenpiteiden toteutus on aloitettu muun muassa julkaisemalla Vesiensuojelun karttapalvelu ja MTK-Varsinais-Suomen hankkeella CAP-toimenpiteiden toteutuksen edistämiseksi. Vuonna 2023 työnsä aloittanut Petteri Orpon hallitus päätti jatkaa Saaristomeriohjelmaa, jonka osa maatalouden tiekarttakin on, ja osoitti sen ja muun vesiensuojelun rahoituskehykseksi yhteensä 30 miljoonaa euroa. ELY-keskus tuki maakunnan edunvalvojien työtä Saaristomeriohjelman saamiseksi hallitusohjelmaan.

Varsinais-Suomen ELY-keskus toimii aluekoordinaattorina Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (Canemure) -hankkeessa. Hanke koordinoi Varsinais-Suomen ilmastotiekarttaprosessia. Tavoitteena on maakunnan hiilineutraalius vuonna 2035, jota tavoitellaan seuraavien sektoreiden toimenpiteillä: energia, liikenne, maatalous, rakentaminen ja maankäyttö. Tiekartan toteutumista on edistetty eri toimijoiden yhteistyössä, mm. erilaisten hankkeiden kautta. Tiekarttatyötä ohjaa Varsinais-Suomen ilmastovastuujaosto. Ilmastotiekartta ja sen seuranta löytyy Ympäristö Nyt -verkkopalvelusta (ymparistonyt.fi/hiilineutraalilounaissuomi).

4.8 Västeräng/Charlotta Björklöf

Västeräng fortsätter jobba med fårskötsel och där är vården av naturbetsmarkerna runtom i skärgården en viktig del av det hela, även om gården mer inriktar sej mot turism. Sommaren 2023 betade gårdens får på Trunsö, Brunskär, Helsingholmen, Knivskär, Stenskär, Ön, Norrgrund och naturligtvis på hemholmen Ytterholm. Betesmarker som tex Borstö har överlåtits till andra fårfarmare så att skötseln av markerna fortsätter. Sommaren var som vanligt varm och torr och vissa betesmarker led ordentligt av torkan. Eftersom det börjar vara lite av ett ”standard fenomen”, så börjar jag veta med dryga 20 års erfarenhet i bagaget hur jag ska tackla det hela. Jag har en längre tid insett att med de marker och möjligheter jag har, är de ohållbart att hålla (för mej) många får, så planen att minska dem har funnits, och år 2023 visade sej bli ett sådant år att skulle jag inte ha planerat att minska ner fårmängden, så skulle jag i vilket fall som helst blivit tvungen att göra det pga fodermängden. Hellre mindre får och redigt med foder, än mer får och lite knappt med foder.

Fokus på gården förflyttar sej lite från får till turism och år 2023 öppnade glampingen dörrarna. Året gick åt till att bygga, planera, bygga och planera mera. Det blir småningom 5 stora tält inredda med mys och kvalitet på hög nivå. Glampingens fokus ligger i avkoppling, lugn och ro, ett med naturen och lite av ”back to basic”. Ett strandhus med bastu och kök har byggts för glampinggästerna och ett servicehus började byggas under hösten. Servicehuset kommer att innehålla fullt utrustat kök, dusch, wc samt bykstuga och förråd. Invid alla tält, samt i stranden kommer att finnas komposterande utedass. I receptionen som kommer att bli i lilla boden vid gårdscentra kommer att finnas lite smått av basvaror att köpa. Gårdens egna får och lammkött, potatis och lite grönsaker direkt från trädgårdslandet. Till

sommaren 2024 öppnar gården också ett sommarcafe där man får njuta av eftermiddagskaffe mitt naturen, mitt på gården bland höns och kaniner.

Förhoppningen är att gästerna på Västeräng glamping ska kunna koppla av. Riktigt ordentligt. Njuta av naturen. Ströva med fåren på fårbetet. Höra fågelkvitter från fågelholkarna. Meta. Mata höns. Prova på olika vattenaktiviteter som tex. roddbåt och supbräde i stranden. Sola på solvarma klippor. Skogsbada i djupa granskogen, och mycket mer... Genom mina kunskaper som biosfärområdesambassadör och genom gårdens partnerskap med biosfärområdet hoppas jag kunna tillföra ett extra mervärde av besöket till gästerna som besöker gården.

4.9 Åbolands naturskola

Naturskoldagar
Naturskollärarna åker runt i regionen och våra naturskoldagar med uteundervisning arrangeras i skolornas och daghemmens närmiljöer, eller i ett annat naturområde dit gruppen som deltar tar sig med transport. Naturskolläraren har med sig allt material som behövs och har hand om undervisningen som är praktisk och läroplansbaserad. Naturskoldagen är 2−4 h lång och en skolklass eller daghemsgrupp deltar åt gången.

År 2023 arrangerade Åbolands naturskola 162 naturskoldagar för skolklasser och daghemsgrupper. I naturskoldagarna deltog över 1900 barn och 240 vuxna, varav 750 barn deltog i vår läsårsverksamhet med fyra naturskoldagar under läsåret (för förskolan och åk 5−6). Av naturskoldagarna arrangerades 100 i Biosfärområdets samarbetskommuner Pargas och Kimitoön och av dessa 18 stycken inom själva biosfärområdet.

Genom ett samarbetsavtal med Pargas stad deltar alla förskolor och åk 5 i staden årligen i naturskolans läsårsverksamhet. Hösten 2023 gällde avtalet för första gången också åk 5 medan samarbetet gällande förskolorna hade inletts redan hösten innan. Utöver grupper i Pargas har också vissa skolklasser i åk 5 i Åbo och S:t Karins deltagit.

Förskolorna som deltog läsåret 2022−23 fick träffa näbbmusen Vips som är känd ur Oskar Jonssons böcker. Tillsammans med Vips fick vi leka, upptäcka, sjunga och njuta i naturen. Läsåret 2023−24 är räven Razze tema för förskolornas läsårsverksamhet. Vi får följa med rävens år, samtidigt som naturen blir lärmiljö för rörelse, sagolekar och kluriga uppdrag. Skolklasserna i åk 5−6 fick arbeta med naturundersökningar, spel och uppdrag kring teman som skog, hav, friluftsliv, klimatförändring och energi.

Utöver läsårsverksamheten har naturskolan arrangerat enskilda naturskoldagar för daghem och åk 1−6 med varierande teman, bl.a. kärldjurstema, klimattemat Framtidsbyggarna och våra ständigt populära fågelteman för olika åldersgrupper. Under år 2023 har Åbolands naturskola också som tidigare skött den svenska undervisningen vid Åbo stads Runsala naturskola för åk 2−4 i Åbo.

Naturskoldagar med svenskundervisning för finska skolklasser, Svenska i naturen, har fortsättningsvis varit populära i bl.a. Åbo, Somero och Nådendal. I verksamheten deltog 234 elever.

Fritidsverksamhet
Utöver naturskoldagar har naturskolan under året också arrangerat ett fem dagar långt sommarläger på Korpo i samarbete med Ungmartha. I lägret deltog 11 barn. Under lägret gjordes en utflykt till Korpoström i samarbete med Skärgårdshavets biosfärområde och en strandutflykt till Kuggviken.

Under året har vi också arrangerat tre familjeutflykter bl.a. en småkrypssafari i strandvattnet på Lillholmen i Pargas tillsammans med Pargas naturskyddsförening.

Samarbete med biosfärområdet
Åbolands naturskola har under året samarbetat med Skärgårdshavets biosfärområde genom ett samarbetsprojekt med två målsättningar. Dels började vi under höstterminen 2023 arbetet med att utveckla ett nytt tema för en naturskoldag för åk 5−6. Det nya temat handlar om biosfärområdet och ska utföras under en utflykt i biosfärområdet. Den här naturskoldagen kan fungera både som en enskild naturskoldag och som en del av våra läsårspaket med fyra naturskoldagar under läsåret. Vårt samarbetsprojekts andra målsättning är att producera undervisningstips att publicera på Pargas stads hållbarhetsstigs webbsida. Hållbarhetsstigen riktar sig till lärare som undervisar i åk 1−6.

Naturskolan och biosfärområdet presenterade också gemensamt sin verksamhet under en dag på September Open i Dalsbruk i september.

Personal, kontor, ekonomi
Åbolands naturskola drivs av Natur och Miljö rf. som har fyra naturskolor i Svenskfinland. År 2023 hade naturskolan två naturskollärare: Emilia Nordling och Maija Kaunismaa. Natur och Miljös ledande miljöpedagog Jonas Heikkilä arbetar vid Åbolands naturskolas kontor och fungerar också ibland som naturskollärare i regionen. Vårt kontor och förråd finns i Pargas. För att ta oss ut till skolor och daghem använder vi oss av naturskolans eldrivna paketbil samt privata bilar. Vår verksamhets finansieras till en del av besöksavgifter från kommunerna, men till största delen av bidrag från privata fonder och stiftelser. Vi klarar i dag inte av att möta den efterfrågan på naturskoltjänster som finns i regionen p.g.a. för liten finansiering.

Åbolands naturskola arrangerade 6-10.6 ett sommarläger på Korpo i samarbete med Ungmartha. Under lägret gjordes en utflykt till Korpoström i samarbete med Skärgårdshavets biosfärområde, samt en utflykt till stranden vid Kuggviken. I lägret deltog 12 barn. Lägret arrangeras på nytt sommaren 2023.

Åbolands naturskola arrangerade under året ett par fortbildningar för pedagoger. En fortbildning om biodiversitet på daghemsgården för daghemmen Bantis och Sagoängen i Pargas 12.8 samt en workshop om Plast i havet på utomhuspedagogiska konferensen Mitt i naturen i Vasa 29-30.9.

Under år 2022 har Åbolands naturskola också arrangerat ett par fritidsevenemang för familjer bla. en småkrypssafari på Hällnäs strand i Pargas i samarbete med Pargas naturskyddsförening och en familjelördag med näbbmusen Vips som tema i samarbete med Pargas bibliotek och Nordiska litteraturveckan.

Åbolands naturskola har samarbetet med Skärgårdshavets biosfärområde bla. genom Varsinaissuomen ympäristökasvatusverkosto och Nätverket för finlandssvenska utomhuspedagoger. I samarbete med ympäristökasvatusverkosto planerades en gemensam fortbildning för lärare i Korpoström i september men den inhiberades pga för få deltagare. Naturskolan bidrog med ett anförande om Framtidsbyggarna på biosfärområdets onlinekurs Ungdomar och miljökänslor 27.9.

4.10 Skärgårdscentrum Korpoström

Skärgårdscentrums roll inom biosfärområdet är att vara ett besökscenter som i sin kommunikation för ut biosfärområdets budskap genom utställningar, Knattelabbets uppdrag och all den övriga verksamheten i huset.

Livskraftig skärgård/Cirkulär ekonomi

- Ett stort beslut fattades under hösten 2022 gällande Skärgårdscentrums verksamhet: Cesa Oy avslutade sitt avtal i 31.12.2022 och Skärgårdscentrum Korpoström tog själv över hela besöksnäringsverksamheten 2023. Det blev en stor satsning och målet är att hållbarhet och centrets andra värderingar kommer att genomsyra hela verksamheten i framtiden. Restaurangens koncept under 2023 var närmat, nollsvinn och hållbarhet. Det har blivit liv i centret året om, vilket medför mera verksamhet och livskraft i skärgården. Detta innebär också mera synlighet för biosfärspartnerskapet.
- Skärgårdens natur är känslig och logistiken utmanande, därför har Skärgårdscentrum en viktig roll som plattform och mötesplats i området. Centret förmedlar kunskap både in till och ut från skärgården och erbjuder utrymmen för kulturverksamhet, både för skapandet och uppvisandet. Allt som sker hos oss har en stark lokal anknytning, vi jobbar för att kunna erbjuda arbetsmöjligheter för lokala kulturutövare. Vi vill sysselsätta och skapa en hållbarare arbetskultur för konstnärer och verkligen fungera som ett levande kulturhus. Det finns många kulturutövare som bor eller skulle vilja bo i skärgården, vi vill stödja den här utvecklingen och et levande kulturliv också i glesbygden. Det Taike-finansierade community-art-projektet som förverkligas under biosfärområdes jubileumsåret är ett steg till det hållet när vi involverar lokala konstnärer och ska tillsammans producera projektet.
- Under 2023 kunde vi erbjuda utställningen gratis till besökarna när ingen egen personal behövdes anlitas för att sköta utställningen. Den till biljettkassan tillhörande hantverksshopen med Biosfärområdets hantverkare flyttades till nedre våningen vid receptionen.

2024

Sedan Biosfärskontoret flyttade in under Skärgårdscentums tak under våren 2022 och har vårt samarbete blivit ännu mera konkret. Samarbetet har intensifierats ytterligare under 2023 efter Skärgårdscentrums programutskottet valde jubileumsåret som tema för centrets kulturprogram under 2024. I samband med jubileumsåret sätter vi upp en utställning om biosfärområden som blir en bestående del av Skärgårdscentrum. Planen är att i fortsättningen kunna officiellt titulera oss som Skärgårdshavets Unesco biosfärområdets besökscenter. Skärgårdscentrum firar jubileumsåret genom att öppna sina dörrar för alla gemensamma ageranden för en hållbar framtid i en levande skärgård. Vi vill visa på den stora bredd av kultur, traditioner och kunskap, som behövs för att stärka en harmoni mellan människa och natur och bygga ett hållbart samhälle. Programhelheten under 2024 innefattar en informativ utställning om Unesco biosfärområden, ett community-art-projekt inledd av lokala konstnärer, platsspecifika konstverk och dessutom öppnas den stora utställningshallen för alla tänkbara uppträdanden, föreläsningar och korta utställningar för aktörer med anknytning till Skärgårdshavet. En kurator anlitades redan under 2023 för att planera och koordinera det varierande programmet under högsäsongen. Kulturproducenten Bosse Mellberg valdes till uppdraget.

Utställning om Biosfärområdet

Under jubileumsåret vill vi öppna upp vad ett Unesco-biosfärområde egentligen är och placera oss på kartan bland de dryga 700 biosfärområden som finns i världen idag. Åbolands unika skärgård kan titulera sig som Unesco-biosfärområde tillsammans med öar som Hawaii, Galápagos och Menorca. Alla på uppdrag av Unesco bidrar med lokala lösningar för globala utmaningar. Utställningen, som får pryda väggen utanför utställningshallen och det lilla utställningsrummet, ska innehålla både information via text och bilder, samt interaktiva delar. En glob som illustrerar det globala nätverket av biosfärområden installeras vid ingången till utställningshallen, och bidrag och hälsningar från nio andra biosfärområden visas som en del av utställningen. Vi vill visualisera det fantastiska med att var en del av ett globalt nätverk av unika platser som alla skapar sina egna hållbara lösningar för utmaningar vi delar globalt. Samtidigt ser vi det som viktigt att öka kännedomen om vad ett biosfärområde är och vad just Skärgårdshavets biosfärområde handlar om. Vi bjuder in folk att beskriva vad en harmoni mellan människa och natur kan betyda just i den här skärgården och fira med oss genom att synliggöra allt det fina som skärgården står för.

Vi firar! Utställningshallen öppnas upp under sommaren 2024

Under högsäsongen fylls den stora utställningshallen av varierande kulturprogram. Publiken får njuta av allt från spelmansmusik och punkkonsert till filmfestivaler och föreläsningar. En evenemangskalender över programutbudet publiceras redan under våren. En del av programmet arrangeras i samarbete med t.ex. Korpo Kulturgille och Hembygsföreningen.

Community-art-projektet Människor vid hav

För Skärgårdscentrum är det viktigt att kunna sysselsätta konstnärer och Biosfärområdet eftersträvar delaktighet i sin verksamhet. Till vår glädje beviljade Centret för konstfrämjandet 75 000 euro för förverkligandet av ett community artprojekt i samband med jubileumsåret. Projektet Människor vid hav - berättelser från vår samtid involverar lokalbefolkningen och konstnärer bosatta i skärgården. De konstnärliga ledare för projektet är scenkonstpedagogen Lotta Virtanen och danskonstnären ElinMaria Sydänvirta. Båda är bosatta i Korpo. Projektets olika delar skapas i nära samverkan av skärgårdsbor och vill skildra vardagen och den mångfald av människor som bor här. Projektet bygger på skärgårdsbornas berättelser om sin vardag och förverkligas i deltagande verkstäder. Slutprodukterna för projektet blir en dockteater/ett interaktivt dockspel, kamishibai-teater, en ljudinstallation samt en dokumentär dansfilm och ställs ut i samband med Biosfärområdets jubileumsår i Auditoriet på Skärgårdscentrum Korpoström.

Arbetsgruppen vill genom utställningens olika element väcka nyfikenhet, samhörighet, deltagande och en omsorg för skärgårdens livskraftiga vardag. I kortfilmen sätts människans intima samspel med naturen i fokus genom visuella och suggestiva detaljer i bild, rörelse och ljud. Filmen lyfter fram det unika i en människas personliga relation till en plats i en av världens mest unika biosfärområden. Filmen skapas i en tvärkonstnärlig och intim process med dans, foto och ljud. Berättandet sker främst genom kroppensuttryck; kroppsspråk och rörelse belyser människans relation till en plats i fördjupad och nyanserat perspektiv. Fokus är på den visuella helheten av bild, ljud och kroppen sammanflätas till ett gemensamt narrativ. Dokumentärfilmskaparen Rabbe Sandström och ljudkonstnären Charles Quevillon kopplades med i filmprojektet för att nå en professionell standard i produktionen.

Jubileumsfirandet präglas av samarbete med olika aktörer och får sitt startskott 1.3.2024 när Skärgårdshavets biosfärområdes Vinterträff ordnas i Skärgårdscentrum. I samband med Vinterträffen öppnas infoutställningen om Biosfärområdet. I maj ordnas igen kulturfestivalen Kulturkrock i Korpoström av Korpo Kulturgille och under festivalen öppnas community-art-utställningen Människor vid hav. Dansfilmen som produceras i samband med projektet får sin premiär i juli. Sommarprogrammet sparkar igång 15.6.

Konkreta målsättningar som uppnåtts

● Vi har utvecklat biosfärprodukter, Biosphere Experience Lab och dessutom andra produkter i samarbete med andra biosfärpartners, t.ex. med naturbeteskött som tema.

● Skärgårdscentrum Korpoström har fortsättningsvis den internationella miljöcertifieringen Blue Flag.

● Skärgårdscentrum satsade mycket på energisnålhet genom justeringar och optimeringar av ventilation- och uppvärmningssystem och identifiering av olika problem. En del lampor byttes till led och spisarna i restaurangen byttes till induktion. Dessa åtgärder visade sig effektiva och vi lyckades under 2023 få ned elförbrukningen med 35 % från året innan

● Pro Artibus residenskonstnär Maria Ångerman fick prova på Knattelabbets koncept och utrustning under sin vistelse och dessutom kunde också få konkret information och tips av personalen gällande natur- och andra biosfärrelaterade frågor. Kännedom om biosfärområdet

● Arbetet kring Biosfärutställningen och community-art-projektet har pågått intensivt under 2023. Konstprojektet har förverkligats på flera ställen i skärgården och konstnärerna har varit aktiva i sociala medier där också Biosfärområdet har aktivt synliggjorts.

● Biosfärområdets och Skärgårdscentrums ”Proud partner of…”-logo höll kvar sin placering i bildspelet överst på Skärgårdscentrums webbplats.

● Skärgårdscentrum skötte en del marknadsföring och kommunikation för Biosfärområdet under 2023.

● Knattelabbet producerade fortsättningsvis en mängd digitalt innehåll som tillsammans med Skärgårdscentrums egen närvaro i sociala medier nådde en större publik än enbart dem som besökte Skärgårdscentrum personligen

● Knattelabbet ordnade pop-up-verksamhet på Rosala, Iniö och Nagu under sommaren. I samband med detta fick Skärgårdscentrum och Biosfäromådet gemensam synlighet på andra orter än Korpo.
● Knattelabbet beaktade fortsättningsvis Skärgårdscentrums tema Migration för åren 2022-23 i sin verksamhet. Konstworkshops för barn ordnades i Knattelabbet under säsongsöppningen Kulturkrocken och under sommaren kring temat, i samarbete med konstnären Jessica Koivistoinen

4.11 Go Archipelago

Året 2023 har i efterslängarna av Covid-pandemin och kriget i Ukraina igen varit lugnt för Go Archipelago. Under 2024 kommer vi att lansera en uppdaterad hemsida och en handfull nya och uppdaterade paket för att försöka få igång verksamheten ordentligt efter de senaste årens oroligheter i världen. De nya resepaketen har nu större fokus på naturäventyr och både Skärgårdshavets biosfärområde och nationalpark kommer att ha en stor roll i de aktiviteter som resepaketen består av. Under 2024 kommer det nya "Upptäck biosfären"-resepaketet att lanseras med tre fasta datum redan inbokade för sommaren. Resepaketet består av övernattning i Skärgårdscentrum Korposström, segling med Tacksamheten, talkoarbete på någon av nationalparkens öar med en naturguide samt gemensamma måltider. Med detta resepaket hoppas vi kunna sprida en större vetskap om området samt ge kunderna en "hand-on" upplevelse för större respekt för naturen.

Som Biosfärpartners har vi valt att fokusera på:
- Främja hållbar turism, Livskraftig skärgård/cirkulär ekonomi samt Kännedom om Biosfärområdet.

Go Archipelago säljer småskaliga resepaket för mindre grupper eller ensamresande. Vi sätter tyngdpunkt på att endast sälja resepaket utanför huvuvdsäsongen för att förlänga säsongen och samarbetar med olika småföretagare i skärgården. Våra målsättningar för att främja hållbar turism är att skapa nätverk genom hela skärgården och förutsättningar för en längre säsong samt mera aktiviteter för lokala och turister. Alla våra paket är en samling av tjänster från olika lokala småföretagare och våra paket Vandra i skärgården, Smaka på skärgården samt Upplev skärgården binder även ihop flera olika skärgårdsöar, likaså även olika skräddarsydda paket som vi säljer.

Målsättningarna för en livskraftig skärgård är att skapa flera arbetsplatser vilket leder till hållbar ekonomi samt ett samarbetsnätverk som kan leda till en längre säsong. Detta har vi försökt uppnå genom att hämta flera grupper och kunder till skärgården och på så vis skapa arbetsmöjligheter för lokala aktivitetsföretagare såsom båttaxi, yogainstruktörer och friluftsföretagare.

Våra målsättningar för kännedom om Biosfärområdet är att skapa resepaket som ger synlighet och främjar Biosfärområdet samt att använda Biosfärområdet som en del av vår marknadsföring. Då vi blev godkända som Biosfärspartners gick vi ut med denna informationen på våra sociala medier. Vi valde även att göra inlägg om våra styrkor och målsättningar för att ge våra kunder en inblick i vad det är vi jobbar för.
Under de guidade turerna som ingår i våra resepaket sätter guiden stor vikt på att sprida kunskap om Biosfärområdet och vad det innebär för den lokala befolkningen samt naturen.

4.12 Storbåt Tacksamheten

Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi Biosfäärikumppanin roolissa. Saaristomeren kansallispuisto täytti 40 vuotta, jonka johdosta Metsähallituksella oli monia tähän liittyviä tapahtumia / ajatuksia. Olimme mukana keskustelufoorumissa, jossa mietittiin mahdollisuutta kehittää matkailutoimintaa Jungfruskär:en saarelle. Saarella on paljon huonokuntoisia rakennuksia Metsähallituksen hoidettavana, eikä myöskään virallista / kunnolista laituria, joka sallisi säännöllisen liikenteen saarelle, joten matkailun kehittämisessä on haasteita.

Yhteistyössä Hyppeis Värdshus - majatalon kanssa toteutimme yhden koematkan Jungfruskäriin. Tämän koematkan myötä päätimme tehdä kaudella 2024 pari matkaa ja yhdistää ne Yoga-retriittiin.

Jungfruskärin lisäksi toteutimme eri asiakasryhmien kanssa retkiä Biosfäärialueella. Näiden retkien aikana jaoin Biosfääriesitteitä ja kerroin tietoa toimista jolla saaristoa pidetään elinvoimaisena.

Syksyllä toteutimme myös yhdessä ELY-keskuksen tukeman HAMA-hankkeen puitteissa päiväretken Korpoströmistä Boskärin saarelle, jossa Metsähallituksen työntekijä oli neuvomassa luonnonhoitotyöstä. Näitä vastaavia retkiä on myös suunnitteilla kaudelle 2024.

4.13 Naawa Nature Awakening

Företaget Naawa - Nature Awakening består av Naawa Nature Camp och Korpo Kajakbod samt arrangerar olika uteaktiviteter och guidade turer för mindre och större grupper. Företaget satsar stort på hållbarhet och sätter alltid naturen i första hand.

Som biosfärpartner har Naawa valt att satsa på följande:

Värna om skärgårdshavet, främja hållbar turism och att ge kännedom om biosfärområdet.

Vi värnar om skärgårdshavet genom att skänka en del av inkomsten från varje uthyrd kajak och SUP-bräda samt guidad tur till John Nurminens stiftelse. Naawa är även stödföretag till föreningen Håll skärgården ren rf. Verksamheten på både Naawa Nature Camp och Korpo Kajakbod hålls småskalig för att skapa så lite belastning på naturen som möjligt och under kajakturer ser vi till att ta pauser endast på sådana öar som klarar av en lätt belastning eller är utsedda rastplatser, speciellt inom nationalparken. Under guidade turer och aktiviteter har vi även en ypperlig möjlighet att ge mera synlighet åt Östersjöns situation och föra diskussioner om hur vi som individer kan agera för att förbättra den.

Naawas verksamhet sprider budskapet om hållbarhetstänk och förmedlar kunskap om naturen både i sin verksamhet och marknadsföring och försöker inspirera till ett hållbarare resande och livsstil. Miljöfostran är en viktig del av verksamheten och Naawa ordnar olika läger och andra aktiviteter för barn och familjer. Under 2024 kommer Naawa att satsa mera på guidade turer till Skärgårdshavets nationalpark samt Biosfärområdet som lägger tyngdpunkt på att förmedla information om det unika området som vi befinner oss i.

Naawa ger kännedom om biosfärområderådet under guidade kajak- eller båtturer ut till nationalparken och kan konkret visa upp bland annat kulturlandskap och den unika naturen. Specifika Biosfärsområdespaddlingar och turer planeras de kommande åren och Naawa samarbetar med Go Archipelago som ordnar paketresan "Upptäck Biosfärsområdet" där naturvårdsarbete är en del av programmet. Information om skärgårdshavet och biosfärområdet finns tillgängligt både på Naawa Nature Camp och Korpo Kajakbod.

5. Rapportering och utvärdering av verksamheten

Rapportering och utvärdering sker genom att koordinatorn sammanställer en verksamhetsberättelse årligen, som sedan behandlas av styrgruppen. Till UNESCO:s sekretariat sker rapportering var tionde år, närmast som en självanalys av ens egen verksamhet. Första rapporteringen skedde år 2005 och den andra 2016. Sekretariatet kan även be om andra rapporter.